

КЫРГЫЗ БАНКЫ

2025-жылдын I чейреги үчүн
акча-кредит саясаты жөнүндө

ОТЧЁТ

Бишкек

2025-жылдын май айы

Акча-кредит саясаты жөнүндө отчет Улуттук банк тарабынан чейрек сайын жарыяланып турат. Инфляциянын негизги факторлорун иликтөөлөргө жана болжолдоолорго, ошондой эле тышкы чөйрөдөгү жана Кыргыз Республикасындагы экономикалык жагдайдын өнүгүүсүнө баа берүүлөргө негизделген акча-кредит саясаты боюнча Улуттук банктын чечимдери жөнүндө коомчулукка маалымат берүү ушул отчеттун максаты болуп саналат.

Кыргыз Республикасындагы акча-кредит саясаты

Тиешелүү акча-кредит саясатын жүргүзүү аркылуу баа туруктуулугуна жетишүү жана аны колдоого алуу **акча-кредит саясатынын максаты** болуп саналат.

Акча-кредит саясатынын негизги инструменти – Улуттук банктын эсептик чени. Жүргүзүлүп жаткан акча-кредит саясатын өркүндөтүү жана натыйжалуулугун арттыруу максатында, 2014-жылы Улуттук банк акча-кредит саясатынын жаңы негизине өткөн, ага ылайык Улуттук банктын эсептик чени акча рыногундагы каражаттар наркынын көрсөткүчү болуп саналат. Акча-кредит саясатынын операциялык багыты катары акча рыногунун кыска мөөнөттүү пайыздык чендери эсептелет. Жаңы негизге өтүү максаты катары банктар аралык кредиттик ресурстар рыногун өнүктүрүүгө жана экономиканын реалдуу секторун колдоого багытталган акча-кредит саясатынын пайыздык каналынын ишинин таасирин күчөтүү саналат.

Акча-кредит саясатынын сандык көрсөткүчү – инфляцияны орто мөөнөттүү мезгилде 5-7 пайыз чегинде кармап туруу. Акча-кредит саясатын иштеп чыгуу жана аны ишке ашыруу Акча-кредит саясатынын орто мөөнөттүү мезгилге каралган негизги багыттарынын алкагында жүзөгө ашырылат.

Улуттук банктын акча-кредит саясаты келечекке багытталган саясат болуп саналат, анткени, акча-кредит саясаты жагында кабыл алынган чечимдердин өлкөнүн негизги макроэкономикалык көрсөткүчтөрүнө таасири белгилүү бир лаг менен жүргүзүлөт. Акча-кредит саясаты Кыргыз Республикасында жана тышкы чөйрөдө экономикалык жагдайдын өнүгүшү боюнча макулдашылган жана экономикалык жактан негизделген болжолдоолордун натыйжасында алынган, кыска мөөнөттүү жана орто мөөнөттүү мезгилдерге каралган инфляция боюнча болжолдоолордун негизинде иштелип чыгат.

Коммуникациялык саясат Улуттук банктын акча-кредит саясатынын негизги инструменттеринин бири болуп саналат. Калкка маалымат берүү жана тиешелүү инфляциялык күтүүлөрдү калыптандыруу максатында, Улуттук банк тарабынан үзгүлтүксүз негизде пресс-релиздер чыгарылып, акча-кредит саясаты маселелери боюнча пресс-конференциялар өткөрүлүп турат. Улуттук банктын өлкөдөгү күндөлүк жана күтүлүп жаткан макроэкономикалык жагдай боюнча баа берүүсү Акча-кредит саясаты жөнүндө отчетто ар бир чейректин үчүнчү айынын башталышында жарыяланып турат. Улуттук банк Башкармасынын эсептик чен өлчөмү маселеси боюнча отурумдарынын графиги Улуттук банктын расмий интернет-сайтында жарыяланып турат.

2025-жылдын I чейреги үчүн акча-кредит саясаты жөнүндө отчет Улуттук банк Башкармасынын 2025-жылдын 26-майындагы № 2025-П-07/25-1-(ДКП) токтому менен жактырылган.

Мазмуну

1-глава. Тышкы чөйрө	5
1.1. ЕАЭБге мүчө өлкөлөрдүн жана соода боюнча негизги өнөктөш өлкөлөрдүн экономикалык өнүгүүсү.....	5
1.2. Дүйнөлүк товардык-чийки зат рыноктору	7
2-глава. Макроэкономикалык өнүгүү	10
2.1. Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр рыногунда суроо-талап жана сунуш	10
2.2. Тышкы сектор	12
3-глава. Акча-кредит саясаты	14
3.1. Акча-кредит саясатын ишке ашыруу	14
3.2. Финансылык рыноктун инструменттери.....	17
3.3. Монетардык индикаторлордун динамикасы.....	23
4-глава. Инфляция динамикасы	25
4.1. Керектөө баа индекси.....	25
4.2. Болжолдоону факты менен салыштыруу	26
5-глава. Орто мөөнөткө каралган болжолдоолор	28
5.1. Орто мөөнөткө каралган болжолдоолор	28
1-тиркеме. Негизги макроэкономикалык көрсөткүчтөр	32
2-тиркеме. Глоссарий.....	33
3-тиркеме. Кыскартылган сөздөрдүн тизмеси.....	35

Резюме

Отчёттук чейрек ичинде дүйнөлүк экономиканын өнүгүү тенденциясы дүйнөнүн алдыңкы өлкөлөрүнүн соода саясатындагы өзгөрүүлөрдүн жана геосаясий факторлордун күчөшүнүн таасири астында шартталган, бул дүйнөлүк азык-түлүк жана чийки зат товарлар рынокторунда баа динамикасынын олуттуу өзгөрүүсүнө жана экономикасы өнүккөн сыяктуу эле, өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдүн өсүш динамикасы ар тараптуу болушун шарттаган. АКШда анын жаңы соода саясатынан улам экономикалык жигердүүлүк басандагандыгы байкалган, евроаймактын экономикасы ошондой эле дүйнөлүк сооданын татаалдашуусунун чектөөчү таасиринде болгон, Россиянын жана Казакстандын экономикасы орточо динамикада катталган. Чакырыктар сакталып тургандыктан дүйнөлүк азык-түлүк жана энергия продукциялар рынокторунда, ошондой эле эл аралык финансылык рыноктордо кыйла өзгөрүүлөр белгиленген. Алтындын дүйнөлүк баасы туруктуу өсүү динамикасын сактаган.

Кыргыз Республикасында инвестициялык жана керектөө жигердүүлүгү жогорулагандыктан экономиканын жогору өсүш арымы сакталып турган. 2025-жылдын I чейрегинин жыйынтыгы боюнча реалдуу ИДӨнүн өсүшү 13,1 пайызды түзгөн. Кызмат көрсөтүүлөр, курулуш жана өнөр жай секторлору ИДӨнүн өсүшүнө кыйла салым кошкон. Калктын айкын кирешесинин жана керектөө кредиттеринин өсүшү чек ара аркылуу өтүүчү акча которуулар менен катар ички суроо-талаптын өсүшүнө да түрткү берген. 2025-жылдын I чейрегинин жыйынтыгы боюнча мамлекеттик бюджет ИДӨгө карата 16,1 пайыз профицит менен аткарылган, бул чыгашаларга караганда кирешелердин кыйла артышы, анын ичинде Улуттук банк республикалык бюджетке пайданы которуусу менен шартталган.

2025-жылдын I чейрегинде соода балансы Кыргыз Республикасына импорттун азайышынын алкагында (16,2 пайызга) экспорттук сунуштоолорду бир аз кыскартуунун (6,5 пайызга) таасири астында түптөлгөн. Натыйжада, товарлардын балансынын сальдосу 2024-жылдын I чейрегиндеги базалык көрсөткүчкө салыштырганда 18,2 пайызга кыскарып, 2 117,1 млн АКШ доллары өлчөмүндө тартыштыкта түптөлгөн. Тышкы соода жүгүртүүнүн көлөмү 14,7 пайызга азайып, 3 130,8 млн АКШ долларын түзгөн.

Улуттук банк тарабынан жүргүзүлгөн акча-кредит саясатынан улам Кыргыз Республикасында инфляциялык жагдай орточо деңгээлде сакталып турган. 2025-жылдын март айында жылдык инфляция көрсөткүчү 6,9 пайызды түзгөн. Ал эми инфляциялык процесстер Кыргыз Республикасында тышкы геосаясий жана экономикалык факторлордун таасири астында сыяктуу эле, ички өзгөрүүлөрдүн таасири астында түптөлгөн. Ички факторлордун арасынан ички суроо-талаптын өсүшү жана мамлекеттин тариф саясатынын өзгөрүшү кыйла таасирин тийгизген.

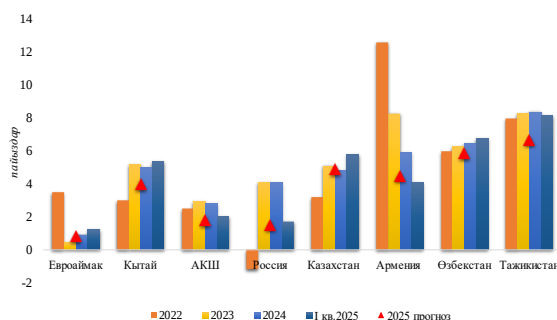
Отчёттук мезгил ичинде акча-кредит саясатынын шарттары баа динамикасын инфляция боюнча орто мөөнөттүү максаттуу көрсөткүч чегинде сактоого өбөлгө түзгөн. Банктар аралык акча рыногунда кыска мөөнөттүү чендер пайыздык чектин төмөн чегине жакын түптөлгөн. Улуттук банк инфляциянын монетардык факторун чектөө үчүн банк системасында үстөк ликвиддүүлүк көлөмүн жөнгө салуу операцияларын ишке ашырган. Өлкөнүн банк системасы экономиканын негизги секторлорун жигердүү кредиттөө жана ресурстук базаны арттыруу ишин уланткан.

Ички валюта рыногунда жагдай туруктуу абалда сакталып турган. Алмашуу курсунун өзгөрүү динамикасы да сакталып турган, ал сезондук факторлор жана ички валюта рыногунда чет өлкө валютасын рынокто сунуштоо жана суроо-талап балансынын түптөлүшү менен шартталган. Отчёттук мезгил ичинде Улуттук банк алмашуу курсунун кескин өзгөрүүсүн текшилөө максатында бир валюталык интервенция өткөргөн.

1-глава. Тышкы чөйрө

1.1. ЕАЭБге мүчө өлкөлөрдүн жана соода боюнча негизги өнөктөш өлкөлөрдүн экономикалык өнүгүүсү

1.1.1-график. Реалдуу ИДӨнүн динамикасы өлкөлөр боюнча (өсүш арымы жылдык мааниде)

Булагы: өлкөлөрдүн статистикалык комитеттери
Болжолдоолор: ЭВФ

2025-жылдын I чейрегинде алдыңкы өлкөлөр – АКШ жана Кытайдын, ошондой эле ЕАЭБге кирген өлкөлөрдүн¹, Тажикстандын жана Өзбекстандын экономикалары түптөлгөн тышкы экономикалык конъюнктуранын жана геосаясий факторлордун таасири астында ар тараптуу динамикада калыптанган.

Отчёттук чейректе АКШнын экономикасы 2024-жылдын акыркы чейрегине салыштырганда 0,3 пайызга кыскарган, мында 2024-жылдын I чейрегине салыштырганда 2,0 пайыздык өсүш белгиленген.

Мындай төмөндөө 2022-жылдын биринчи чейрегинен берки мезгил аралыгында биринчи жолу катталган. АКШнын ИДӨсүнүн төмөндөшүнө түрткү берген негизги фактор катары, жаңы тарифтерди киргизүү күтүлүп жаткандыктан импорттун 41,0 пайызга кескин өсүүсү жана мамлекеттик жана керектөө чыгашаларынын төмөндөшү менен шартталган, ал эми инвестициялардын өсүшү сакталып турган.

Кытайда 2025-жылдын I чейрегинде экономиканын 5,4 пайызга туруктуу өсүшүнө өндүрүш сектору түрткү берген. Тышкы соода чектөөлөр күчөтүлгөндүгүнө карабастан, отчёттук мезгилде Кытай экспорту жылдык мааниде 6,9 пайызга өскөн, ал эми импорт 6,0 пайызга төмөндөгөн, бул ички керектөө талабынын төмөнүрөөк экендигин билдирет жана ал негизинен турак жай рыногундагы проблемалар менен шартталган. Кытай өкмөтү тарабынан ишке ашырылып жаткан ички суроо-талапка түрткү берүүгө жана сатып өткөрүү рыногун диверсификациялоого багытталган чаралар топтому АКШнын тариф алымдарынын терс таасирин басандатышы мүмкүндүгү күтүлүүдө.

2025-жылдын апрель айында ЭВФ 2025-жылга каралган АКШда жана Кытайда ИДӨнүн өсүш арымы боюнча болжолдоолорун төмөндөө жагына төмөнкүчө корректировкалаган: АКШда – 2,7 пайыздан 1,8 пайызга чейин, Кытайда – 4,6 пайыздан 4,0 пайызга чейин.

Евроаймакта өндүрүшчүлөрдүн атаандашуу жөндөмдүүлүгүнүн начарлашынан улам экспорттун кыскарышы менен шартталган экономикалык өсүштүн орточо арымы сакталып турган. Энергия продукцияларына олуттуу сарптоолордун натыйжасында жана экономикалык келечектин шектүүлүгүнөн улам компаниялар арасында инвестициялоо жигердүүлүгү да төмөндөгөн. Жумушсуздук деңгээли төмөндөп, квалификациялуу кадрлардын жетишсиздигинен улам эмгек рыногунда абал алгылыксыз катары катталган. Ошол эле учурда, болжолдонуп жаткан бюджет саясатын жеңилдетүү² жана калктын айкын кирешесинин өсүшү региондун экономикасына колдоо көрсөтөт.

ЕАЭБге кирген өлкөлөрдүн³, Өзбекстандын жана Тажикстандын экономикаларында, жалпы алганда туруктуу ички керектөөнүн, мамлекеттик чыгашалардын, ошондой эле калктын кирешесинин өсүшүнүн жана негизги капиталга

¹ Мында жана мындан аркы маалыматта Беларусия эске алынган эмес

² ГФРнын Конституциясына карыздык чектөөлөрдү жеңилдетүү жөнүндө түзөтүүлөрдү киргизүү

³ Мында жана мындан аркы маалыматта Беларусия эске алынган эмес

жигердүү инвестициялоодон улам өсүш катталган. Керектөө кредиттеринин көлөмү региондун бардык өлкөлөрүндө жогорулаган, ал эми Россия Федерациясында анчалык өсүш катталган эмес, анда жогору пайыздык чендер сакталып турган, бул чекене кредиттөөнүн басаңдашына алып келген.

Региондун өлкөлөрү арасында экономиканын жогору өсүш арымы Тажикстанда (+8,4 пайыз) жана Өзбекстанда (+6,8 пайыз) белгиленген. Тажикстандын экономикасынын олуттуу өсүшү инфраструктуралык долбоорлорду жүзөгө ашыруу жана эмгек мигранттарынын акча которуулар агымынын жогорулашы менен шартталган, ал эми Өзбекстанда кызмат көрсөтүүлөр чөйрөсү, иштеп чыгаруу өнөр жайы жана курулуш, ошондой эле инвестициялоо жигердүүлүгүнүн жогору деңгээли өсүшкө олуттуу салым кошкон.

2025-жылдын апрель айында ЭВФ Тажикстандын жана Өзбекстандын ИДӨсүнүн өсүшү боюнча болжолдоолорун, тиешелүүлүгүнө жараша, 4,5 жана 5,7 пайыздан 6,7 жана 5,9 пайызга чейин жогорулаткан.

Тышкы чөйрөдө инфляциялык абал

2025-жылдын I чейреги ичинде дүйнөлүк инфляциянын басаңдоо тенденциясына геосаясий белгисиздиктин күч алышы жана алдыңкы өлкөлөр ортосунда соода саясатынын өзгөрүшү сыяктуу факторлор ооздуктоочу таасирин тийгизген, бул бүтүндөй дүйнө жүзү боюнча баа динамикасынын өзгөрүлүп туруусуна алып келген.

АКШда жана евроаймакта инфляция деңгээли максаттуу көрсөткүчтөн жогору мааниде орун алган, ал эми отчеттук чейректе инфляциянын басаңдоо тенденциясы уланган.

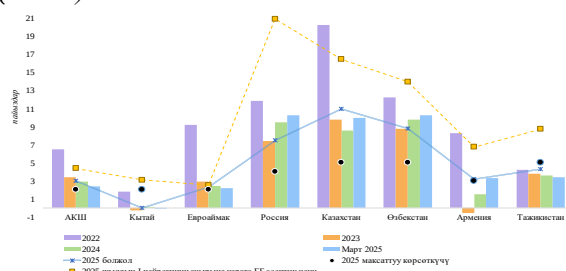
Жумушсуздук төмөн деңгээлде турукташуусунун жана эмгек рыногунда шарттар начарлашынын алкагында 2025-жылдын март айында **АКШда** инфляция 2,4 пайыз деңгээлинде таргеттен жогору мааниде калыптанган (2024-жылдын декабрында 2,9 пайыз). Импорттук товарларга киргизилген кошумча бажы тарифтери АКШга инфляциялык басым тобокелдиктерин күчөткөн, ушундан улам эл аралык аналитиктер инфляция боюнча болжолдоолорун жогорулатышкан.

Евроаймакта баалардын өсүш арымынын басаңдашы уланган, алсак, энергия продукцияларына баалардын төмөндөшүнөн улам 2025-жылдын март айында инфляция 2,2 пайызды түзгөн.

Экономикага түрткү берүүчү чаралар көрүлгөндүгүнө карабастан, **Кытайда** отчеттук мезгил ичинде дефляция байкалган, ал тамак аш продуктыларына баалардын төмөндөшү жана керектөө суроо-талабынын төмөндөшү менен шартталган (март айында КБИ 0,1 пайызга төмөндөгөн, ж./ж.). Жалпы алганда, ички суроо-талап начарлагандыктан 2025-жылы дефляциялык басымдын сакталып турушу күтүлүүдө.

Ошол эле мезгилде, **Кыргыз Республикасынын соода боюнча негизги өнөктөш өлкөлөрүндө** инфляция жогору мааниде калыптанып турган, атап айтканда Россия Федерациясында, Казакстанда жана Өзбекстанда инфляция деңгээли максаттуу көрсөткүчтөн жогору түптөлгөн. Арменияда жана Тажикстанда инфляция максаттуу көрсөткүчтүн төмөн чегине жакын катталган.

1.1.2-график. Инфляция жана алдыңкы экономикалардын бир катарынын жана Кыргыз Республикасынын соода боюнча өнөктөш өлкөлөрүнүн борбордук банктарында негизги чендер (жс./жс.)

Булагы: өлкөлөрдүн статистикалык комитеттери, борбордук банктар; эл аралык уюмдар

Болжолдоолор: борбордук банктар жана эл аралык уюмдар

Казакстанда жогору инфляциялык жагдай сакталып турган (2025-жылдын март айында инфляция 10,0 пайызды түзгөн). Инфляция кызмат көрсөтүүлөргө баалардын өсүшү, турак жай-коммуналдык чарба тарифтеринин жогорулашы жана теңгенин наркынын басандашы менен шартталган.

Өзбекстанда инфляциялык басым акча-кредит саясатынын багыттарына ылайык аныкталган. Отунга баалардын өсүшү, тарифтердин жогорулоосу жана ички суроо-талаптын өсүшү белгиленген, ушуга байланыштуу 2025-жылдын март айында өлкөдө инфляция 10,3 пайызга жеткен.

Бүтүндөй алганда Россия Федерациясында, Казакстанда жана Өзбекстанда инфляция боюнча максаттуу көрсөткүчтөргө жетүү үчүн катуулатылган акча-кредиттик шарттардын сакталып турушу күтүлүүдө.

Арменияда жана Тажикстанда дүйнөлүк товардык-чийки зат рынокторунда баалардын чектелүү таасиринин жана улуттук валюталардын туруктуулугунун алкагында, инфляция максаттуу көрсөткүчтөн төмөн мааниде катталган, ушундан улам отчеттук мезгилде акча-кредиттик шарттарды жеңилдетүү иши улантылган. Эл аралык аналитиктер 2025-жылдын акырына Армениянын жана Тажикстандын монетардык бийликтери шарттарды жеңилдетүү саясатын токтото тургандыгын болжолдошууда.

1.2. Дүйнөлүк товардык-чийки зат рыноктору

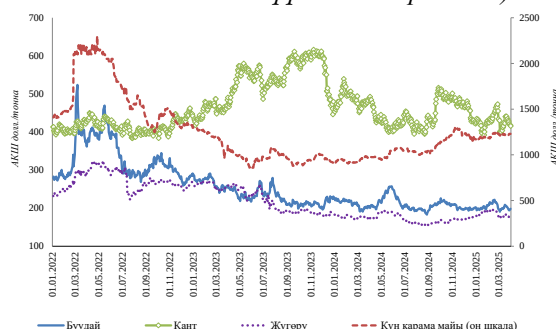
Отчеттук мезгил аралыгында дүйнөлүк азык-түлүк рыногунда баалардын орточо мааниде өсүү тенденциясы сакталып турган, ошол эле мезгилде дүйнөлүк соода саясатында сакталып турган курч абал жана климаттык шарттар тобокелдиктери азык-түлүккө дүйнөлүк баалардын андан ары өсүшүнө өбөлгө түзүшү мүмкүн.

Алдыңкы өлкөлөр ортосунда соода-экономикалык маселелер боюнча келишпестиктердин күчөшүнөн улам мунайга дүйнөлүк баалардын төмөндөө динамикасы катталган. Алтынга туруктуу суроо-талаптан улам бул активге дүйнөлүк баа мурдатан калыптанган жогору чектен да жогору түптөлгөн.

Азык-түлүк рыногу

1.2.1-график. Азык-түлүк товарларына баалардын динамикасы

(өткөн жылдын тиешелүү айына карата ай)

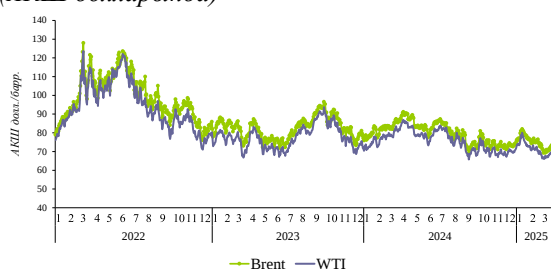
менен компенсацияланган. Данга баалардын төмөндөө динамикасы ФАО индексине кирген дандын бардык түрлөрүнө, анын ичинде айрым алдыңкы экспортер-өлкөлөрдө буудай себүү абалынын жакшыруусунан улам буудайга баалардын төмөндөшү менен шартталган. Кантка баалардын төмөндөшү негизинен дүйнөлүк рыноктордо суроо-талаптын басандашы жана негизги өндүрүү райондорунда алгылыктуу аба-ырайы шарттары менен камсыздалган.

Жалпы алганда, дүйнөлүк азык-түлүк рынокторунда дүйнөлүк экономиканын жогору белгисиздиктин өнүгүүсү шартында ар башка баа динамикасы сакталып турган, ошол эле учурда дүйнөнүн айрым региондорунда алгылыксыз аба-ырайы шарттарына жана дүйнөлүк соода чөйрөсүндө айрым өлкөлөр ортосунда курч абалга байланыштуу тобокелдиктер сакталып турат.

Энергия продукциялар рыногу

1.2.3-график. Мунайга баанын динамикасы

(АКШ долларында)

2025-жылдын I чейрегинде АКШнын соода саясатынын жана ОПЕК+ чечимдеринин алкагында мунайга баалар ар башка мааниде өзгөрүлүп турган.

Өтүп жаткан жылдын башталышында АКШ Россиянын энергетика секторуна каршы жаңы санкцияларды киргизгендигине байланыштуу, Brent маркасындагы мунайга баалар баррелине 82 АКШ долларына чейин жогорулаган. Ошол эле учурда

Россия жана АКШ ортосунда Украинадагы кагылышууну жөнгө салуу боюнча сүйлөшүүлөр жүргүзүлө баштагандыгы отчеттук мезгилде баалардын төмөндөшүнө таасирин тийгизген. Рынок катышуучулары тараптар ортосунда тынчтык макулдашуусун түзүүсү Россияга карата санкциялардын жокко чыгарылышына, жана демек, дүйнөлүк рынокко Россия мунайын сунуштоо көлөмүнүн көбөйүшүнө алып келиши мүмкүн деп болжолдошкон.

Мындан тышкары, ОПЕК+ уюмунун 2025-жылдын 3-мартындагы чечими да баалардын төмөндөшүнө таасир тийгизген фактордон болгон, анда уюмдун катышуучулары 2025-жылдын 1-апрелинен тартып мунай өндүрүү көлөмүн бара-бара көбөйтүү планын тастыкташкан. АКШнын жаңы соода саясаты мунай рыногунда баалардын өзгөрүп турушуна таасирин тийгизген.

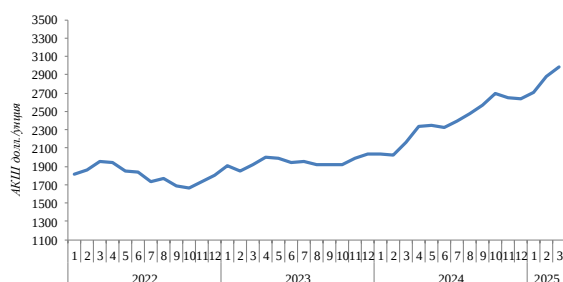
2025-жылдын I чейрегинде Brent маркасындагы мунайга орточо дүйнөлүк баа баррелине 75,0 АКШ долларын түзгөн, бул өткөн чейрекке караганда 1,7 пайызга жогору.

Аналитиктердин болжолдоолору боюнча, 2025-жыл ичинде мунай рыногу жогору өзгөрүлмөлүүлүктү шарттаган көптөгөн факторлордун таасирине жараша калыптанат. ОПЕК+ уюмунун чечимдеринен улам чогуу алгандагы суроо-талап жана сунуш ортосунда тең салмаксыздык, соода багытында курч абалдын алкагында глобалдуу экономикалык өсүштүн басаңдоо мүмкүндүгү, ошондой эле геосаясий белгисиздиктин сакталып турушун да аныктоочу фактордон болот.

«Блумберг» агенттигинин аналитиктери Brent маркасындагы мунайга баалар 2025-жылы орточо алганда баррелине 64,0-71,0 АКШ доллары деңгээлинде, 2026-жылы – баррелине 58,0-70,0 АКШ доллары деңгээлинде түптөлө тургандыгын болжолдошууда.

Алтын рыногу

1.2.4-график. Алтынга баа динамикасы

Булагы: «Блумберг» МА

инвесторлордун доллардын индексинин төмөндөшүнүн алкагында финансылык тобокелдиктерди диверсификациялоо аракеттеринен улам жогору суроо-талап менен шартталган. 2025-жылдын биринчи чейрегинде борбордук банктардын алтынды таза сатып алуу көлөмү 244,0 т түзгөн, бул 2024-жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда 21,0 пайызга аз, бирок акыркы үч жыл ичинде ал чейректик диапазон чегинде орун алууда.

«Блумберг» агенттигинин аналитиктери 2025-жылы алтынга дүйнөлүк баалар трой унциясына орточо алганда 3 000,0 АКШ доллары деңгээлинде түптөлө тургандыгын күтүшүүдө.

2025-жылдын I чейрегинде алтынга дүйнөлүк суроо-талап эң жогорку чекке жетип, алтынга баалардын рекорддук белгиге чейин жаңыртылышына алып келген.

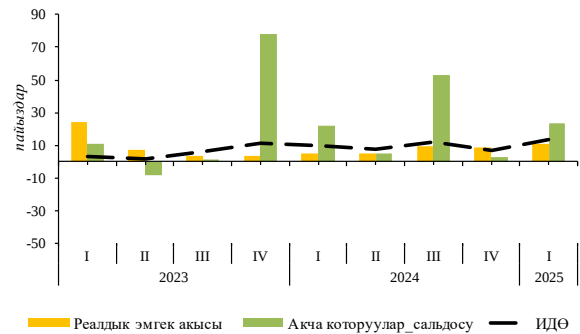
Отчёттук чейрек ичинде алтынга орточо баа 2024-жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда 38,1 пайызга, трой унциясына рекорддук 3 124,0 АКШ долларына чейин өскөн. Мындай өсүш

2-глава. Макроэкономикалык өнүгүү

2.1. Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр рыногунда суроо-талап жана сунуш

2.1.1-график. Ички суроо-талап жана чек ара аркылуу акча которуулар динамикасы

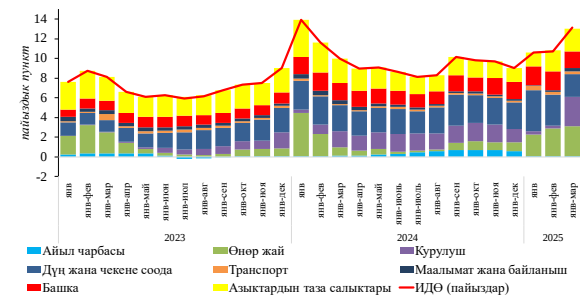
(өткөн жылдын тиешелүү чейрегине карата чейрек)

Булагы: Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети, эсептөөлөр: Улуттук банк

2.1.2-график. Негизги тармактардын ИДӨнүн өсүшүнө салымы

(өткөн жылдын тиешелүү мезгилине карата мезгил, топтолмо)

Булагы: Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети, эсептөөлөр: Улуттук банк

2.1.3-таблица. Каржылоо булактары боюнча негизги капиталга инвестициялар

	январь-март			
	2024-ж		2025-ж	
	млн сом		үлүшү, пайыздар	
Бардыгы	27 673,3	56 779,6	100,0	100,0
Ички инвестициялар	24 290,2	54 382,8	87,8	95,8
Республикалык бюджет (өзгөчө каралган кеткен каражаттарды кошпо алганда)	2 653,1	24 014,4	9,6	42,3
Жергиликтүү бюджет	142,5	654,4	0,5	1,2
Ишканалар жана уюмдар каражаттары	9 427,5	17 022,3	34,1	30,0
Банктын кредити	499,1	523,5	1,8	0,9
Калктын каражаттары (КР резидентинин кайырма-судага каражаттарыны кошпо алганда)	11 568,0	12 168,2	41,8	21,4
Тышкы инвестициялар	3 383,1	2 396,8	12,2	4,2
Чет өлкө кредити	1 846,1	1 424,6	6,7	2,5
Тиксе чет өлкө инвестициялары	675,8	374,9	2,4	0,7
Чет өлкө гранттары жана гуманитардык жардам	861,2	597,3	3,1	1,0

Булагы: Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети

Отчёттук мезгил ичинде Кыргыз Республикасынын экономикасында ИДӨнүн жогору өсүш арымы сакталып турган, бул жеке жана мамлекеттик секторлордун жогору керектөө жана инвестициялык жигердүүлүгү менен шартталган.

2025-жылдын I чейрегинин жыйынтыгы боюнча ИДӨ реалдуу мааниде алганда 13,1 пайызга көбөйгөн, бул өткөн жылдын ушул эле көрсөткүчүнөн жогору (+10,0 пайызга).

Калктын айкын кирешесинин өсүшү уланган (2025-жылдын январь-март айларында эмгек акы 10,7 пайызга, жеке адамдардын өлкөгө акча которууларынын таза агымы 23,4 пайызга өскөн), бул керектөө суроо-талабына түрткү берген. Жумушсуздук деңгээлинин кыскарышы шартында жаңы түзүлгөн жумуш орундарынын саны өскөндүгү белгиленген, бул акыркы үч жыл ичинде эмгек акыны жогорулатуу менен катар керектөө чыгашаларынын туруктуу өсүшүн шарттаган негизги факторлордон болгон.

Отчёттук мезгилде экономика секторлорунун көпчүлүгүндө өсүш, мурда жетишилген экономикалык жигердүүлүк деңгээлин эске алуу менен жогору деңгээлде сакталып турган. Экономиканын өсүшүнө кызмат көрсөтүүлөр, курулуш жана өнөр жай секторлору таасирин тийгизген, алардын ИДӨнүн өсүшүнө салымы, тиешелүүлүгүнө жараша, 4,7, 3,0 жана 3,0 п.п. түзгөн. Кызмат көрсөтүүлөр секторунда өсүш арымы – 8,7 пайыз, өнөр жайда – 16,0 пайыз, курулушта – 69,0 пайыз деңгээлинде түптөлгөн.

Отчёттук мезгил ичинде өлкөдө жогору инвестициялык жигердүүлүк улантылган, бул андан ары экономикалык өсүш келечеги жакшыргандыгын билдирет. Отчёттук мезгил ичинде негизги капиталга инвестициялар 90,6 пайызга жогорулап, акыркы үч жыл ичинде орточо мааниден

кыйла жогору калыптанган. Буга Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети тарабынан ишке ашырылып жаткан колдоо чаралары, ички каржылоо булактарын

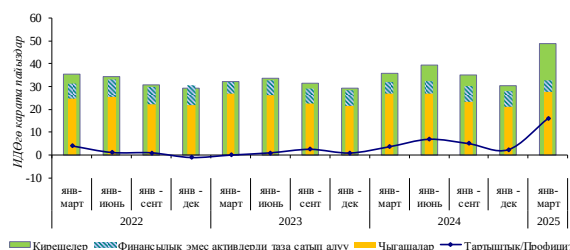
кеңейтүү, чарба жүргүзүүчү субъекттерди кредиттөө көлөмүнүн өсүшү, республикалык бюджеттен капиталдык чыгашалардын көбөйүшү таасирин тийгизген.

Акча-кредиттик шарттарды эске алуу менен кредиттөөнүн өсүш арымы жогору калыптануу менен керектөө жана инвестициялоо жигердүүлүгүнүн өсүшүнө колдоо көрсөткөн. Мында керектөө кредиттеринин¹ көлөмү номиналдуу сыяктуу эле (+2,2 эсеге), реалдуу мааниде да өскөндүгү байкалган, бул өлкөдө экономикалык жигердүүлүктүн өсүшүн колдоого алган алгылыктуу кредиттик импульсту тастыктайт.

Мамлекеттик финансы сектору

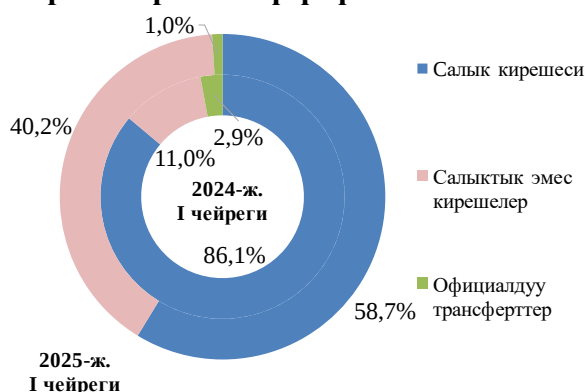
2.1.4-график. Мамлекеттик бюджеттин аткарылышы

(өткөн жылдын тиешелүү мезгилине карата мезгил)

Булагы: Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин Борбордук казыналыгы

2.1.5-график. Мамлекеттик бюджет кирешелеринин түзүмү

Булагы: Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин Борбордук казыналыгы

2025-жылдын I чейрегинде мамлекеттик бюджет ИДӨгө карата 16,1 пайыз өлчөмүндө олуттуу профицит менен аткарылган.

Мамлекеттик бюджеттин чыгаша бөлүгүнүн өсүшүнө салыштырганда киреше бөлүгүнүн өсүш арымынын артышы 2025-жылдын I чейрегинин жыйынтыгы боюнча бюджет профицити ИДӨгө карата 16,1 пайыз же 53,0 млрд сом деңгээлинде түптөлгөн.

Операциялык ишкердиктен мамлекеттик бюджетке түшүүлөр 2024-жылдын ушул эле көрсөткүчүнө салыштырганда, 160,6 млрд сомду же ИДӨгө карата 48,8 пайызды түзүү менен 80,3 пайызга өскөн. 2024-жылдын ушул эле көрсөткүчүнө салыштырганда көрсөткүчтүн өсүшү салыктык жана салыктык эмес кирешелердин өсүшү менен камсыздалган. Салыктык кирешелер түзүмүндө олуттуу өсүш киреше жана пайда салыктары (+41,6 пайыз же +9,1 млрд сом) жана эл аралык соода жүргүзүү жана тышкы операция салыктары (+74,1 пайыз же 4,9 млрд сом) боюнча белгиленген. Салыктык эмес кирешелер негизинен Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы 2024-жыл үчүн 45,7 млрд сом өлчөмүндө

пайдасын которуунун эсебинен жогорулаган (+6,6 эсеге же 54,9 млрд сомго).

Мамлекеттик бюджеттен операциялык ишкердикке чыгашалар жылдык мааниде 36,3 пайызга же 24,3 млрд сомго көбөйүп, 91,4 млрд сомду же ИДӨгө карата 27,8 пайызды түзгөн. Чыгашалардын дээрлик бардык статьялары боюнча жогорулоо байкалган: олуттуу өсүш «саламаттыкты сактоо» (+ 5,7 эсеге) жана «экономикалык маселелер» (+ 4,1 эсеге) статьялары боюнча белгиленген.

Финансылык эмес активдерди таза сатып алуу, 2024-жылдын ушул эле көрсөткүчүнө салыштырганда 25,9 пайызга жогорулап, 16,2 млрд сомду же ИДӨгө карата 4,9 пайызды түзгөн. Олуттуу сарптоолор «имараттар жана курулмалар» статьялары боюнча, анын ичинде жолдорду капиталдык оңдоолорго (3,9 млрд сом) жана машина жана жабдууларды сатып алууга (4,1 млрд сом) чыгашалар белгиленген.

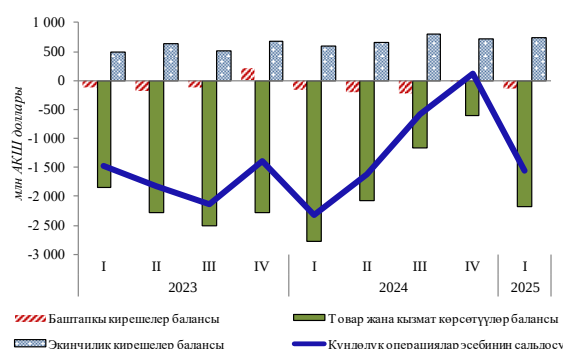
¹ Жаңыдан берилген кредиттер

2025-жылдын жыйынтыгы боюнча республикалык бюджеттин ИДӨгө карата 1,5 пайыз профицити, ал эми 2026-жылы – ИДӨгө карата 2,0 пайыз жана 2027-жылы – ИДӨгө карата 2,1 пайыз өлчөмүндө профицит күтүлөт. Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети бюджеттин профицитин экономиканын багыттары боюнча иш-чараларга, ошондой эле мамлекеттин карыздык милдеттенмелерин жабууга багыттоону пландаштырууда.

2.2. Тышкы сектор¹

2025-жылдын I чейрегинде күндөлүк операциялар эсебинин тартыштыгынын кыскарышы товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр эсебинин сальдосунун терс маанилеринин, ошондой эле баштапкы кирешелердин балансынын жакшырышы жана экинчилик кирешелердин балансы боюнча агылып кирүүлөрдүн туруктуу он динамикасы менен шартталган.

2.2.1-график. Күндөлүк операциялар эсеби

Эскертүү: Алдын ала жана болжолдуу маалыматтар боюнча.

Улуттук банктын алдын ала алынган жана баа берүү маалыматтары боюнча, күндөлүк эсептин терс сальдосу 2025-жылдын I чейрегинде 1 562,1 млн АКШ долларын же ИДӨгө карата 19,9 пайызды түзгөн².

Талдоого алынган мезгилде соода балансынын 18,2 пайызга, (-) 2 117,1 млн АКШ долларына чейин азайышына, негизинен, 2024-жылдын ушул эле мезгилиндеги жогорку базасы менен катар экспорттук жана импорттук берүүлөрдүн төмөндөшү таасирин тийгизген.

Товарлардын экспорту (ФОВ баасында) 6,5 пайызга кыскарып, 506,8 млн АКШ доллары өлчөмүндө катталган. Отчеттук мезгилде экспорттун көлөмүнө, эң башкысы, алтынды (монетардык эмес), металл сыныгын жана баалуу эмес түстүү металлдардын калдыгын, пахта, тирүү мал жана эт азыктарын берүү көлөмүнүн төмөндөшү таасирин тийгизген. Алтынды эске албаганда экспорттун көлөмү 12,7 пайызга көбөйүү менен 453,1 млн АКШ долларын түзгөн. Экспорттун көбөйүшү баалуу металл кендерин жана концентраттарды, авиакеросинди, автоунаа бензинин, жаңы бышкан же кургатылган мөмө-жемиштерди жана жаңгактарды берүү менен шартталган.

Ошол эле учурда товарлардын импорту (ФОВ баасында) 16,2 пайызга төмөндөө менен 2 624,0 млн АКШ долларын түзгөн. Импорттун терс динамикасына көбүнчө жеңил автоунааларды, өндүрүш техникасы үчүн жабдуунун бөлүктөрүн, кийим-кечеге тиешелүү буюмдарды, ошондой эле дизель отунун берүү көлөмүнүн кыйла төмөндөшү таасирин тийгизген. Муну менен катар эле, энергия продукцияларынын импортунун өсүшү алардын физикалык жана нарктык көлөмүнүн өсүшү эсебинен 24,8 пайызды түзгөн, натыйжасында бул көрсөткүч 340,4 млн АКШ доллары өлчөмүндө түптөлгөн.

Каралып жаткан мезгилде экинчилик кирешелер балансынын түзүмүн толугу менен «иштеп жаткандардын акча которуулары» статьясы боюнча агылып кирүүлөр түзгөн.

Жеке адамдардын чек ара аркылуу акча которууларынын көлөмүнүн көбөйүшү «иштеп жаткандардын акча которуулары» статьясы боюнча (26,0 пайызга өсүш) таза

¹ Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен алдын ала жана болжолдуу маалыматтар боюнча. Салыштыруу мезгили: өткөн жылдын тиешелүү чейрегине карата чейрек.

² ИДӨгө карата катыштын көрсөткүчтөрү акыркы төрт чейректи камтыган өзгөрүлмөлүү жылдык маалыматтардын негизинде эсептелген.

агылып кирүү көлөмүнүн оң динамикасына негизги таасирин тийгизген. Кыргыз Республикасынын эл аралык уюмдарга чегерүүлөрдүн жана өнүктүрүү боюнча өнөктөштөрдөн грант түрүндө колдоонун жоктугу мамлекеттик башкаруу секторунун балансынын калыптанышын камсыз кылган.

Ошол эле учурда, Улуттук банктын алдын ала баа берүүлөрү боюнча, кызмат көрсөтүүлөрдүн жана баштапкы кирешелердин балансы, тиешелүүлүгүнө жараша, (-) 54,0 жана (-) 131,1 млн АКШ долларын түзүп (70,3 жана 13,8 пайызга төмөндөө), тартыштык менен түптөлгөн.

Капитал менен операциялар эсеби боюнча агылып кирүү көлөмү 24,4 млн АКШ доллары өлчөмүндө күтүлүүдө, бул 2024-жылдын I чейрегинин деңгээлинен 31,5 пайызга төмөн.

2025-жылдын I чейрегинде Улуттук банктын алдын ала жана болжолдуу баа берүүлөрү боюнча финансылык эсепте көрсөтүлгөн тыштан таза карыз алышуу көлөмү 1 521,3 млн АКШ долларын түзөт.

Улуттук банктын болжолдоолору боюнча финансылык эсеп жеке сектордун резидент эместер алдындагы милдеттенмелерин көбөйтүү түрүндө башка инвестициялардын көбөйүшү эсебинен калыптанат.

Ошентип, 2025-жылдын I чейрегинин алдын ала жыйынтыгы боюнча Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми (-) 186,7 млн АКШ доллары өлчөмүндө терс сальдо менен түптөлүшү күтүлөт.

3-глава. Акча-кредит саясаты

Негизги тенденциялар

- Инфляцияны 5-7 пайыз өлчөмүндө белгиленген орто мөөнөттүү максаттуу көрсөткүчтүн чегинде кармап туруу ишке ашырылып жаткан акча-кредит саясатынын максаттуу көрсөткүчү болуп саналат. Улуттук банк инфляция боюнча максаттуу көрсөткүчкө жетүү максатында тиешелүү акча-кредит саясатын жүргүзгөн.
- Отчёттук мезгил ичинде тышкы чөйрөнүн шарттары Кыргыз Республикасындагы инфляциялык процесстер үчүн негизги фактор катары сакталып калган. Мындай шарттарда кыска жана орто мөөнөттүү мезгилде инфляция факторлорун эске алуу менен, Улуттук банк эсептик чен өлчөмүн 9,00 пайыз деңгээлинде сактап калган.
- Акча рыногунда кыска мөөнөттүү пайыздык чендер, мурдагыдай эле, Улуттук банк тарабынан белгиленген пайыздык чектин алкагында, айрыкча, төмөнкү чегине жакын деңгээлде калыптанган.
- Банк системасында үстөк ликвиддүүлүктүн өсүшү сакталып турган. Улуттук банк экономикада монетардык инструменттер аркылуу акча сунушунун тең салмактуу деңгээлин камсыз кылуу үчүн, банк секторунда үстөк ликвиддүүлүктү жигердүү жөнгө салып турган. Акча рыногунун катышуучуларынын артыкчылыктары, мурдагыдай эле, коммерциялык банктар тарабынан Улуттук банкта «овернайт» депозиттерин жайгаштыруунун пайдасына болгон.
- Монетардык индикаторлор (акча базасы жана топтомдору) өсүшүн уланткан.
- Банк секторунда ресурстук базанын көбөйүшү жана кредиттөө, анын ичинде калктын керектөө максаттары үчүн кредиттөө көлөмүнүн, ошондой эле соода жана айыл чарбаны каржылоо көлөмүнүн өсүшү белгиленген.
- Ички валюта рыногундагы жагдай салыштырмалуу туруктуу болуп, рынокто чет өлкө валютасы боюнча суроо-талап жана сунуштун калыптанышынан улам, алмашуу курсунун өзгөрүлмөлүүлүгү сакталып турган.
- Улуттук банк тарабынан жүргүзүлүп жаткан акча-кредит саясатынын багыты инфляциянын орто мөөнөткө белгиленген максаттуу көрсөткүчтүн чегинде калыптанышына жана чарба жүргүзүүчү экономикалык субъекттердин инфляциялык күтүүлөрүнүн деңгээли төмөндөшүнө өбөлгө түзгөн.

3.1. Акча-кредит саясатын ишке ашыруу

Акча-кредиттик шарттар

2025-жылдын I чейрегинде Кыргыз Республикасындагы акча-кредиттик шарттар, жалпысынан алганда, өзгөрүүсүз сакталып калган. Бул чечимдер дүйнөдөгү геосаясий абалдын күчөшүнө жана дүйнөлүк финансылык жана чийки зат рынокторундагы баалардын кескин өзгөрүп турушуна байланыштуу кабыл алынган.

Өлкө экономикасында ички (мамлекеттик тариф саясатынын план боюнча өзгөрүшү жана ички суроо-талаптын туруктуу жогорулашы) жана тышкы (геосаясий белгисиздик жагдайы жана дүйнөлүк соода саясатынын өзгөрүшү) факторлор сакталып калган, алар баа динамикасына таасирин тийгизген. Буга карабастан, аталган факторлордун баа динамикасына тийгизген жалпы таасири орточо катары бааланып, монетардык саясаттын кабыл алынган чараларынан улам ооздукталып турган.

Отчёттук чейрек ичинде эсептик чен өлчөмү жөнүндө маселе Улуттук банк Башкармасы тарабынан [27-январда](#) жана [24-февралда](#) эки жолу каралган. Башкарманын

бул отурумдарынын жыйынтыгы боюнча тышкы чөйрөдө геосаясий факторлордун күчөшүнө байланыштуу жогору белгисиздик жагдайды, ошондой эле алардын өлкө экономикасына таасирин баалоону эске алуу менен Улуттук банктын негизги чен өлчөмүн өзгөртүүсүз, 9,00 пайыз деңгээлинде сактап калуу чечими кабыл алынган.

Эсептик чен өлчөмү менен катар эле, пайыздык чектин алкагы өзгөртүүсүз калтырылган: «овернайт» (төмөнкү чек) депозиттери боюнча чен – 4,00 пайыз, «овернайт» (жогорку чек) кредиттери боюнча чен – 11,00 пайыз.

Акча-кредит саясатынын тактикалык чечимдери акча жана валюта рынокторунун өнүгүү тенденцияларын, фискалдык сектордун операцияларын, ошондой эле банк системасындагы үстөк ликвиддүүлүктүн олуттуу көлөмүн эске алуу менен кабыл алынган.

Белгиленген акча-кредиттик шарттар, бир жагынан, калктын каражат топтоосуна көбүрөөк өбөлгө түзүү менен улуттук валютада каражат топтоого тартылышына оң таасирин тийгизген, жана экинчи жагынан, коммерциялык банктарга келерки мезгилдер үчүн кредиттик потенциалын жогорулатууга мүмкүндүк берген.

Банк секторунда ликвиддүүлүктү жөнгө салуу

Отчёттук чейректин экинчи жарымында банк системасындагы үстөк ликвиддүүлүктүн туруктуу өсүү тенденциясы өзгөчө белгиленген. Ал эми үстөк ликвиддүүлүктүн калыптанышына мамлекеттик башкаруу органдарынын жана монетардык сектордун операциялары таасирин тийгизген.

Улуттук банк инфляциянын монетардык факторлорун текшилөө максатында, экономикада акча сунушун жөнгө салуу боюнча иш-чараларды жигердүү жүргүзгөн. Бул акча-кредит чаралары акча жана валюта рынокторунда туруктуулукту камсыз кылуу менен банк системасында ликвиддүүлүктүн оптималдуу деңгээлин кармап турууга мүмкүндүк берген.

Үстөк ликвиддүүлүктүн орточо күндүк деңгээли өткөн мезгилдерге салыштырмалуу кыйла өсүү динамикасын көрсөтүү менен 112,8 млрд сомго жеткен. Атап айтканда, бул көрсөткүч 2024-жылдын IV чейрегиндеги мааниден 34,4 пайызга жана 2024-жылдын I чейрегиндеги көрсөткүчтөн 27,3 пайызга жогорулаган.

Үстөк резервдердин негизги көлөмү, мурдагыдай эле, акча рыногунун система түзүүчү катышуучуларына туура келген. Үстөк ликвиддүүлүктү бөлүштүрүүнүн мындай түзүмдүк өзгөчөлүгү Улуттук банк тарабынан акча-кредит саясатынын тактикалык чечимдерин иштеп чыгууда эске алынган.

Улуттук банк инфляциянын монетардык түзүүчүсүн чектөө максатында, ачык рынокто операцияларды ишке ашыруу (Улуттук банктын ноталарын чыгаруу) жана коммерциялык банктардын бош ресурстарын Улуттук банктагы «овернайт» депозиттерине тартуу аркылуу банк системасында үстөк ликвиддүүлүктөн арылтуу операцияларын жигердүү жүргүзгөн. Натыйжада, Улуттук банктын арылтуу операцияларынын күндүк орточо көлөмү отчеттук мезгилде 2024-жылдын IV чейрегиндеги 84,4 млрд сомдон 112,6 млрд сомго чейин жогорулаган (өсүш 33,4 пайызды түзгөн).

Үстөк ликвиддүүлүк кыска мөөнөттүү болгондугуна байланыштуу, каралып жаткан мезгилде «овернайт» депозиттери мурдагыдай эле ликвиддүүлүктөн арылтуунун негизги инструменти катары колдонулган. Бул операциялардын арылтуу түзүмүндөгү үлүшү 92,3 пайыз деңгээлинде (2024-жылдын IV чейрегиндеги үлүшкө салыштырганда 4,7 пайыздык пунктка өсүш), ал эми күндүк орточо көлөмү 103,9 млрд сом өлчөмүндө түптөлгөн. Банктардын «овернайт» депозиттериндеги каражатынын күндүк орточо маанисинин суммардык көлөмүнүн минималдуу жана максималдуу өлчөмүнүн диапозону 67,6 млрд сомдон 142,8 млрд сомго чейин (2024-жылдын IV чейреги – 51,0 млрд сомдон 91,0 млрд сомго чейин) өзгөрүп турган.

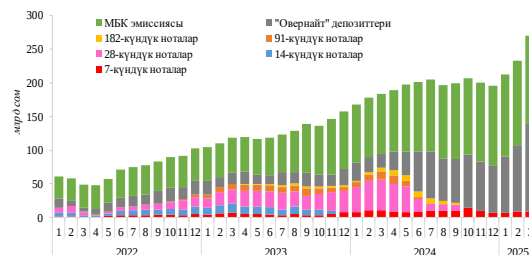
Ал эми Улуттук банктын ноталарынын арылтуу операцияларынын түзүмүндөгү үлүшү, өткөн чейректин деңгээлине салыштырмалуу, тескерисинче, 4,7 пайыздык пунктка, 7,7 пайызга чейин төмөндөгөн. Ноталар аркылуу арылтуу операцияларынын күндүк орточо көлөмү 8,7 млрд сомду түзгөн (2024-жылдын IV чейрегинде – 10,5 млрд сом).

Отчёттук мезгилде коммерциялык банктарда ликвиддүүлүктүн кыска мөөнөттүү ажырымы болбогондуктан, Улуттук банктын «овернайт» кредиттерине суроо-талап болгон эмес.

3.1.1-график. Коммерциялык банктардын үстөк резервдери

3.1.2-график. МБКны эске алуу менен арылтуу түзүмү

2025-ЖЫЛДЫН I ЧЕЙРЕГИНДЕГИ АКЧА-КРЕДИТ САЯСАТЫНЫН ЧАРАЛАРЫ

1

Пайыздык саясат

27-январь

Ички инфляция жүргүзүлгөн акча-кредит саясатына байланыштуу орто мөөнөттүү максаттуу көрсөткүчтөрдүн чегинде сакталып калган, бирок тышкы факторлор инфляциялык басымга өбөлгө түзгөн. Буга байланыштуу Улуттук банктын негизги пайыздык ченин **9,00 пайыз** деңгээлинде сактап калуу жөнүндө чечим кабыл алынган.

24-февраль

Геосаясий факторлор менен шартталган тышкы экономикалык шарттар мурдагыдай эле бир калыпта болбостон, белгисиздик жагдайы жогорку деңгээлде сакталып турган. Ошол эле учурда ички факторлор баа динамикасына (мамлекеттик баа саясатын план боюнча кайра карап чыгуу жана туруктуу ички суроо-талап) орточо таасирин тийгизген катары бааланган. Муну эске алуу менен Улуттук банктын эсептик ченин **9,00 пайыз** деңгээлинде сактап калуу чечими кабыл алынган.

Пайыздык чектин чени да өзгөртүүсүз калтырылган: «овернайт» депозити боюнча чен – 4,00 пайыз, «овернайт» кредиттери боюнча чен – 11,00 пайыз.

2

Акча-кредит саясатынын тактикалык чараларын жана валюта саясатын ишке ашыруу

Үстөк ликвиддүүлүктөн
арылтуу операциялары

Валюта
интервенцияларын
жүргүзүү (чет өлкө
валютасын сатуу боюнча)

Улуттук банк жүргүзүп жаткан акча-кредит саясатынын натыйжасында, Кыргыз Республикасындагы инфляциялык жагдай орточо деңгээлде сакталып турган. 2025-жылдын I чейрегинде (өткөн жылдын тиешелүү чейрегине карата чейрек) өлкөдөгү инфляциянын жылдык мааниси 6,9 пайыз (2024-жылдын IV чейрегинде – 5,6 пайыз) деңгээлинде түптөлгөн.

3.2. Финансылык рыноктун инструменттери

2025-жылдын I чейреги ичинде акча рыногунун конъюнктурасына банк системасында үстөк ликвиддүүлүктүн жалпы деңгээлинин өсүү фактору жана, натыйжада, банктардын айрым финансылык инструменттерге суроо-талабынын жогорулашы таасирин тийгизген. Акча рыногунда операциялардын көлөмү мурдагы чейрекке салыштырганда отчеттук мезгил ичинде көбөйүшү байкалган.

Отчеттук чейрек ичинде акча рыногунун кыска сегменти катышуучулардын кыйла жогорку суроо-талабы менен мүнөздөлгөн. Акча рыногунун бул сегменти Улуттук банктын ноталар рыногу, банктар аралык кредиттик ресурстар рыногу жана анын валюталык сегменти менен көрсөтүлгөн.

Муну менен бирге эле, экономиканы кредиттөөнүн оң динамикасы жана банктардын депозиттик базасынын көбөйүшү сакталып калган.

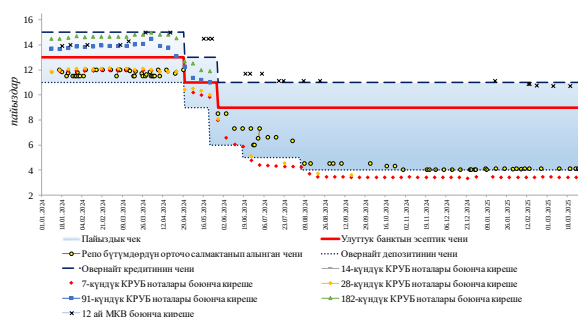
Акча рыногунун кыска мөөнөттүү пайыздык чендеринин динамикасы

Монетардык шарттар сакталган шартта акча рыногундагы кыска мөөнөттүү чендер өзгөртүүсүз, Улуттук банк тарабынан белгиленген пайыздык чектин төмөнкү чегине жакын өлчөмдө сакталып калган. Ошол эле учурда алар банк секторунда үстөк ликвиддүүлүктүн көбөйүү динамикасынын жана акча рыногунун катышуучуларынын инвестициялык ишинин таасиринде калыптанган.

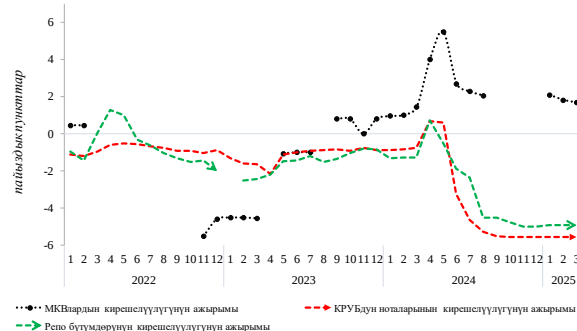
Улуттук банктын ноталар рыногунда чендердин орточо спрединин мурдагы чейректегидей эле (-)5,57 пайыз өлчөмүндө сакталып калышы белгиленген. Акча рыногунун бул сегментинде Улуттук банктын жүгүртүү мөөнөтү 7 күндүк ноталары гана сунушталган. Алардын орточо салмактанып алынган кирешелүүлүгү өткөн мезгилдин деңгээлинде болуп, 3,43 пайызды түзгөн.

Репо шарттарындагы банктар аралык кредиттик ресурстардын динамикасы өткөн чейрекке салыштырмалуу орточо салмактанып алынган кирешелүүлүктү 4,06-4,08 пайыз чегинде сактап калуу менен суроо-талаптын жогорулашын көрсөткөн (келишилген бүтүмдөрдүн көлөмү 23,7 пайызга өскөн). Натыйжада, эсептик чен менен репо ченинин ортосундагы спред өткөн мезгилге салыштырмалуу бир аз (0,01 пайыздык пунктка) (-)4,92 п.п. чейин көбөйгөн.

3.2.1-график. Акча рыногунун пайыздык чендери

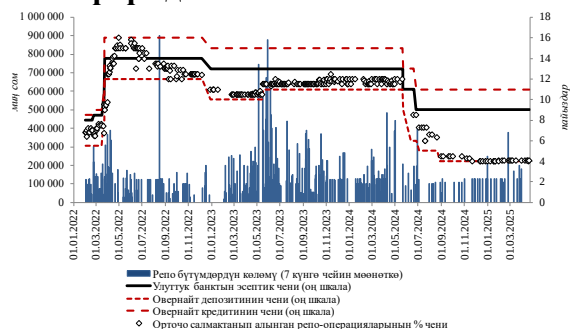
3.2.2-график. Акча рыногунун кыска мөөнөттүү чендери менен Улуттук банктын негизги чени ортосундагы спред

Кредиттик ресурстардын банктар аралык рыногу

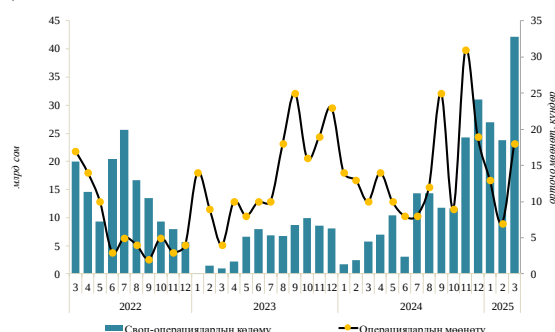
2025-жылдын I чейрегинде кредиттик ресурстардын банктар аралык рыногунда өткөн мезгилге салыштырганда репо-операциялар сегментинде рыноктун катышуучуларынын жигердүүлүгү жогорулашы байкалган.

3.2.3-график. Банктар аралык кредиттик ресурстар рыногунда чендердин жана репо бүтүмдөрүнүн көлөмүнүн динамикасы

кредиттик рынокто орточо алынган чен 2024-жылдын IV чейрегинен тартып сакталып турган жана 4,1 пайызды түзгөн. Каралып жаткан мезгилде зайымдардын орточо алынган мөөнөтү өткөн чейрекке караганда 8 күнгө чейин (+2 күн) көбөйгөн. Бүтүмдөр МКОну күрөөгө коюу менен ишке ашырылган.

3.2.4-график. Своп-операцияларынын динамикасы

2025-жылдын I чейрегинде кредиттик ресурстардын банктар аралык рыногунун катышуучуларынын жигердүүлүгү өткөн чейрекке салыштырганда жогорулашы байкалган. I чейректе бүтүмдөрдүн жалпы көлөмү 2,7 млрд сомду (2024-жылдын IV чейрегине салыштырганда +23,7 пайыз) түзгөн. Ал эми 2024-жылдын I чейрегине салыштырмалуу бүтүмдөрдүн көлөмү 45,9 пайызга төмөндөгөн (2024-жылдын I чейрегинде – 5,0 млрд сом).

Отчёттук мезгилде банктар аралык

Отчёттук мезгилде банктар аралык валютада каржылоонун альтернативдүү булагы катары валюталык бүтүмдөрдү своп шарттарында колдонушкан.

Отчёттук мезгилде своп-операциялар рыногунда бүтүмдөрдүн жалпы көлөмү 2024-жылдын IV чейрегиндеги деңгээлден 38,9 пайызга жогорулап (жылдык мааниде 9,2 эсеге өсүш), сом эквивалентинде 92,9 млрд сомду түзгөн.

Улуттук банктын ноталар рыногу

2025-жылдын I чейрегинде Улуттук банктын ноталар рыногунда сунуштоо, суроо-талап жана сатуу боюнча көрсөткүчтөр өткөн чейрекке салыштырганда төмөн болгон.

Отчёттук мезгилде Улуттук банктын ноталарын сатуу көлөмү өткөн чейрекке салыштырганда 110,0 млрд сомго чейин (-16,1 пайызга) төмөндөшү белгиленген. Ал эми суроо-талап жана сунуштоо көрсөткүчтөрү да, тиешелүүлүгүнө жараша, 1,1 жана 21,4 пайызга азаюу менен 2024-жылдын IV чейрегине салыштырмалуу төмөн түптөлгөн. Отчёттук мезгилде Улуттук банк аукциондорго жүгүртүү мөөнөтү 7 күндүк ноталарды жайгаштырган, ал эми жүгүртүү мөөнөтү 7 күндөн жогору ноталар рынокко сунушталган эмес. 2025-жылдын I чейрегинде 7 күндүк ноталардын орточо алынган кирешелүүлүгүнүн мааниси сакталып турган жана 3,43 пайызды түзгөн.

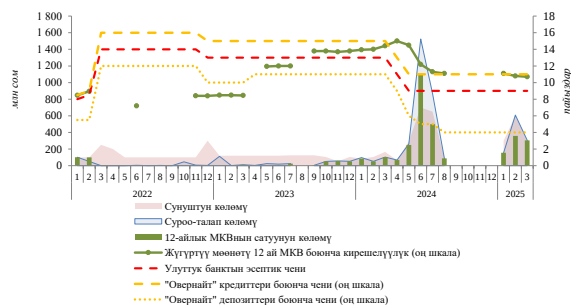
Мамлекеттик баалуу кагаздар рыногу

2025-жылдын I чейрегинде мамлекеттик баалуу кагаздар (МБК) рыногунда жүгүртүү мөөнөтү 15 жана 20 жылдык кагаздарды кошпогондо, бардык мөөнөттөгү баалуу кагаздар сунушталган. Рыноктун катышуучуларынын арасында узак

мөөнөттүү 3 жана 7 жылдык МКОго суроо-талап көбүрөөк болгон. МКВнын кыска мөөнөттүү сегментинде, мурдагыдай эле, жүгүртүү мөөнөтү 12 айлык МКВ гана сунушталган.

Мамлекеттик казына векселдери

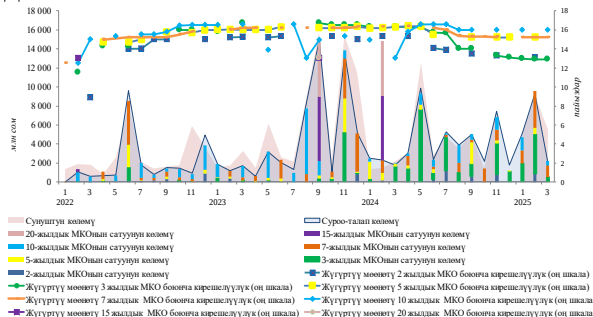
3.2.5-график. МКВ рыногунун индикаторлору

көлөмү 2024-жылдын ушул мезгилине салыштырганда 3,4 эсеге көбөйүү менен 817,5 млн сомду түзгөн. Жүгүртүү мөөнөтү 12 айлык МКВ боюнча орточо алынган кирешелүүлүк I чейректе 10,8 пайызды түзгөн, бул 2024-жылдын I чейрегинин көрсөткүчүнөн 3,4 п.п. төмөн.

Мамлекеттик казына облигациялары

3.2.6-график. Мамлекеттик казына облигацияларын сунуштоо, сатуу көлөмүнүн жана кирешелүүлүгүнүн динамикасы

МКОнун жалпы орточо алынган кирешелүүлүгү I чейректе 14,5 пайыз өлчөмүндө өткөн чейректин деңгээлинде сакталып турган, ал эми 2024-жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда орточо алынган кирешелүүлүк 1,7 пайыздык пунктка азайган. Отчеттук мезгилде МКО боюнча сунуштоо жана суроо-талаптын көлөмү 2024-жылдын IV чейрегине салыштырганда, тиешелүүлүгүнө жараша, 2,0 эсеге жана 36,6 пайызга жогорулаган.

Мөөнөтү боюнча алып караганда, 3 жана 7 жылдык МКОну сатуу көлөмү көбүрөөк болгон, алардын үлүшүнө, тиешелүүлүгүнө жараша, жалпы көлөмдүн 42,8 жана 41,3 пайызы туура келген. Ошондой эле жүгүртүү мөөнөтү 10 жылдык МКОго да суроо-талап көбүрөөк (11,7 пайыз) болуп, ал эми 5 жылдык МКОго суроо-талап азыраак (4,1 пайыз) болгон.

I чейректин акырына карата МКОго ээлик кылуучулардын түзүмү (Улуттук банктын аянтында) 2024-жылдын IV чейрегинде бир аз өзгөргөн. Институционалдык инвесторлор жүгүртүүдөгү МКОнун 42,0 пайызына ээлик кылган (өткөн чейректин акырына салыштырганда +0,5 п.п.). Коммерциялык банктардын үлүшү 31,9 пайызга (+0,6 п.п.) чейин жогорулаган. Ал эми резидент юридикалык жактардын үлүшү жалпы

2025-жылдын I чейрегинде «КФБ» ЖАКтын соода аянтына МКВ жигердүү жайгаштырылган, ал эми Улуттук банктын аянтында МКВ сунушталган эмес.

Отчеттук мезгилде КФБ ЖАКтын аянтында МКВны сунуштоо көлөмү 1 200 млн сомду түзгөн, бул 2024-жылдын ушул мезгилинин көрсөткүчүнөн 3,4 эсеге көп. Суроо-талаптын көлөмү 1 068,5 млн сомду түзгөн (4,3 эсеге көбөйүү) жана 89,0 пайызга канааттандырылган. Кошумча жайгаштырууну эске алуу менен сатуунун

I чейректе МКО рыногунда жүгүртүү мөөнөтү 2, 3, 5, 7 жана 10 жылдык баалуу кагаздар сунушталган. Жалпы орточо алынган кирешелүүлүк болжол менен өткөн чейректин маанилеринде сакталып турган.

Кошумча жайгаштырууну эске алуу менен Улуттук банктын аянтында сатуунун көлөмү 2025-жылдын I чейрегинде өткөн чейрекке салыштырмалуу 79,6 пайызга жана 2024-жылдын ушул мезгилине караганда 2,4 эсеге көбөйүү менен 15,6 млрд сомду түзгөн.

көлөмдүн 7,8 пайызына чейин (+1,0 п.п.) көбөйгөн. Калган катышуучулар чогуу алганда жүгүртүүдөгү МКОнун 18,3 пайызына ээлик кылышкан.

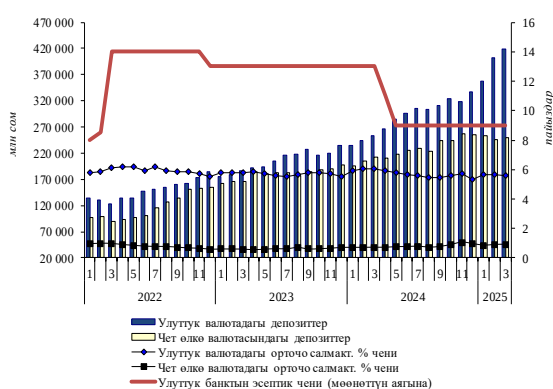
2025-жылдын I чейрегинде «КФБ» ЖАКтын аянтында 13,1 пайыз орточо алынган кирешелүүлүк менен 875,0 млн сом өлчөмүндө 2 жылдык МКОну жайгаштыруу боюнча 1 аукцион өткөрүлгөн. Өткөн чейрекке салыштырганда сатуу көлөмү 9,4 пайызга көбөйгөн, ал эми кирешелүүлүк 0,2 пайыздык пунктка төмөндөгөн.

Депозит рыногу

Коммерциялык банктардын улуттук валютадагы депозиттик базасы өсүшүн уланткан, ал эми чет өлкө валютасындагы депозиттик база айрым бир мезгил ичинде өсүп, андан кийин төмөндөгөн.

3.2.7-график. Банктардын динамикасы

Коммерциялык депозиттеринин

I чейректин акырына карата банктардын депозиттик базасы чейрек ичинде 12,9 пайызга көбөйүү менен 668,6 млрд сомду түзгөн. Депозиттик базанын өсүшү улуттук валютадагы депозиттердин 23,8 пайызга, 418,3 млрд сомго чейин көбөйүшү менен шартталган.

Улуттук валютадагы депозиттик базанын өсүшү, негизинен, эсептешүү эсептериндеги депозиттердин көлөмүнүн 32,7 пайызга (200,8 млрд сомго чейин), ошондой эле мөөнөттүү депозиттердин 19,0 пайызга (128,9 млрд сомго чейин) көбөйүшү менен шартталган, ал эми талап

боюнча төлөнүүчү депозиттер 2024-жылдын IV чейрегинин акырындагы көрсөткүчтөргө салыштырганда 13,2 пайызга (88,6 млрд сомго чейин) көбөйгөн. Мындай динамиканын натыйжасында улуттук валютадагы депозиттик базанын түзүмү өзгөргөн: эсептешүү эсептериндеги депозиттердин үлүшү 48,0 пайызга чейин (+3,2 п.п.) өскөн, ал эми мөөнөттүү аманаттардын үлүшү 30,8 пайызга чейин (-1,2 п.п.) төмөндөп, талап боюнча төлөнүүчү депозиттердин үлүшү 21,2 пайызга чейин (-2,0 п.п.) азайган.

Улуттук валютадагы депозиттик базаны жактар боюнча алып караганда, негизинен, резиденттердин депозиттеринен (жалпы көлөмдүн 98,0 пайызы), атап айтканда, жеке адамдардын депозиттеринен (38,8 пайыз) жана юридикалык жактардын депозиттеринен (43,5 пайызга) түзүлгөн.

Өтүп жаткан жылдын I чейрегинде чет өлкө валютасындагы депозиттик база өсүшүн уланткан, ал эми мөөнөтү жагынан алып караганда, мөөнөттүү депозиттерде кыйла өсүш (өткөн чейрекке салыштырганда 9,7 пайызга, 50,1 млрд сомго чейин көбөйүү) байкалган.

Мындан тышкары, талап боюнча төлөнүүчү депозиттер 2,0 пайызга (97,0 млрд сомго чейин) өсүшү белгиленген. Ал эми эсептешүү эсептериндеги депозиттер 9,2 пайызга (103,2 млрд сомго чейин) азайган. Чет өлкө валютасындагы аманаттардын түзүмүндө талап боюнча төлөнүүчү депозиттердин жана мөөнөттүү депозиттердин үлүшү өткөн чейрекке салыштырмалуу 37,4 жана 18,0 пайызга чейин көбөйгөн, ал эми эсептешүү эсептеринин үлүшү 44,7 пайызга чейин төмөндөгөн.

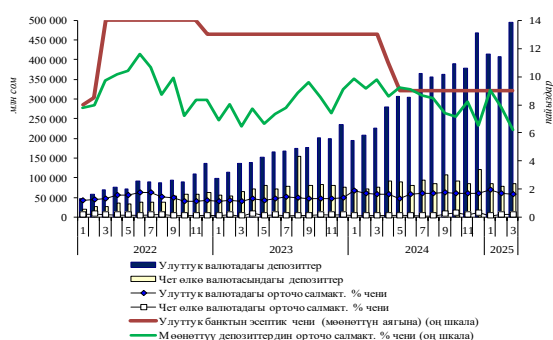
Чет өлкө валютасындагы депозиттик базаны жактар боюнча алып караганда, негизинен, резидент юридикалык жактардын (43,8 пайыз) депозиттеринен (атап айтканда, эсептешүү эсептери) жана резидент эмес жеке адамдардын (негизинен, талап боюнча төлөнүүчү эсептер) депозиттеринен (27,3 пайыз) эсебинен калыптанган.

Жаңыдан кабыл алынган депозиттердин жалпы көлөмү 2025-жылдын январь — март айларында 2024-жылдын ушул мезгилине салыштырганда 85,1 пайызга көбөйүү

менен 1,6 трлн сомду түзгөн. Мындай көбөйүү, эң башкысы, улуттук валютадагы депозиттердин өсүшү менен шартталган, анын январь – март ичиндеги көлөмү (2,1 эсеге көбөйүү менен) 1,3 трлн сомду түзгөн. Жаңыдан кабыл алынган чет өлкө валютасындагы депозиттердин көлөмү ушул мезгилге салыштырганда 16,3 пайызга көбөйүү менен 251,4 млрд сомду түзгөн.

2025-жылдын март айынын акырында депозиттердин долларлашуу деңгээли 37,4 пайызды (2024-жылдын декабрь айынын акырына салыштырганда -5,5 п.п.) түзгөн, өз кезегинде, эсептик курска коррективировкалоо менен долларлашуу деңгээли 37,6 пайызга чейин төмөндөгөн (-5,3 п.п.).

3.2.8-график. Коммерциялык банктардын депозиттеринин агымынын динамикасы

Улуттук валютадагы мөөнөттүү депозиттер боюнча орточо алынган чендер 2024-жылдын IV чейрегиндеги көрсөткүчтөргө салыштырганда бир аз өзгөрүү менен жогору деңгээлде сакталып калган.

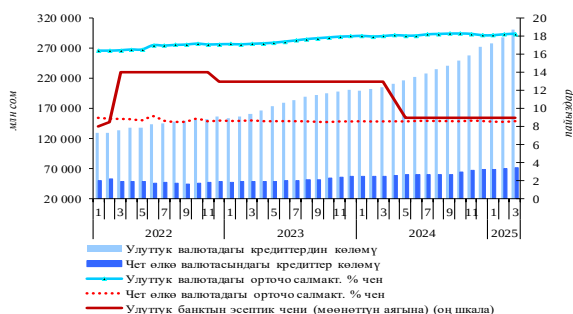
2025-жылдын мартында улуттук валютадагы депозиттик базанын мөөнөттүү депозиттери боюнча орточо алынган чен жыл башына салыштырганда бир аз (-0,5 п.п.) төмөндөгөн жана 11,7 пайызды түзгөн (2024-жылдын март айына салыштырганда -1,0 п.п.).

Жаңыдан кабыл алынган улуттук валютадагы мөөнөттүү депозиттердин чени I чейректе 9,9 пайызды түзгөн, бул өткөн чейрекке салыштырганда 0,2 п.п. жана 2024-жылдын ушул мезгилине салыштырганда 2,0 п.п. төмөн.

Каралып жаткан мезгилде депозит рыногунда концентрациялануу индекси¹ өткөн чейрекке салыштырганда мурдагы деңгээлде сакталып турган жана 2025-жылдын башталышынан тартып бир аз гана өзгөрүп, 0,12 түзгөн. Бул көрсөткүч депозиттер рыногундагы атаандашуу шарттарын жана анда бирдей үлүштөгү сегиз катышуучу иш алып барып жаткандыгын билдирет.

Кредит рыногу

3.2.9-график. Коммерциялык банктардын кредиттик карызынын мезгилдин акырына карата динамикасы

2025-жылдын I чейрегинде экономиканы жигердүү кредиттөө улантылган.

2025-жылдын I чейрегинин акырына карата банк системасынын кредит портфели чейрек ичинде 9,0 пайызга көбөйүү менен 371,5 млрд сомду түзгөн. Кредит портфелинин өсүшү, негизинен, улуттук валютадагы кредиттердин 10,3 пайызга, 300,5 млрд сомго чейин көбөйүшү эсебинен камсыздалган.

Улуттук валютада берилген кредиттердин I чейректе көбөйүшү,

¹ Бул индекс банктардын портфелинде көрсөткүчтүн концентрациялануу деңгээлин көрсөтөт жана Херфиндаль-Хиршмандын индексти эсептөө методикасы боюнча эсептелет, ошондой эле көрсөткүчтүн салыштырма салмагынын квадраттарынын жалпы көлөмдөгү суммасын түшүндүрөт. Индекс 0дон 1ге чейинки маанини кабыл алат. Индексин 0,10дон кем мааниси концентрациялануунун төмөн деңгээлине; 0,10дон 0,18ге чейин – концентрациялануунун орточо деңгээлине; 0,18ден жогору – концентрациялануунун жогорку деңгээлине дал келет. Мисалы, 0,50гө барабар концентрациялануу индекси, рынокто бирдей үлүштөгү эки катышуучунун, ал эми 0,3 – үч катышуучунун катышуусуна эквиваленттүү ж.б.

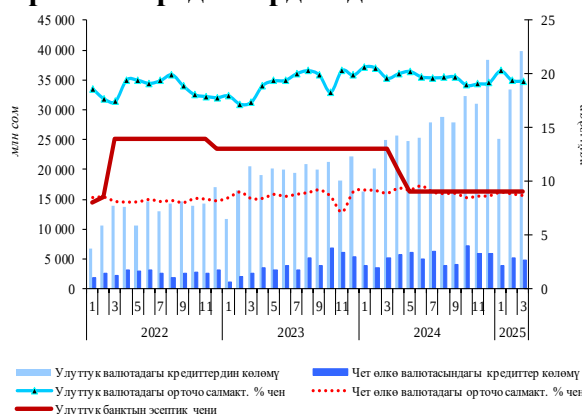
көбүнчө керектөө кредиттеринин (+16,4 пайыз), соода жана коммерциялык операциялар үчүн кредиттердин (+9,4 пайыз) жана ипотекалык кредиттердин (+7,0 пайыз) өсүшү менен шартталган.

Улуттук валютадагы кредит портфелинин түзүмүн жактар боюнча алып караганда, 66,8 пайыз үлүшү резидент жеке адамдардын кредиттерине (2024-жылдын IV чейрегинин акырына салыштырганда +1,4 п.п.), 33,0 пайыз - резидент юридикалык жактардын кредиттерине (-1,4 п.п.) туура келген, ал эми резидент эместердин үлүшү 0,2 пайызды түзгөн. Ошентип, отчеттук мезгилде улуттук валютадагы кредит портфелинин өсүшүнө резидент жеке адамдардын кредиттеринин өсүш арымы түрткү берген.

Чет өлкө валютасындагы кредит портфели 2024-жылдын IV чейрегине салыштырганда 3,9 пайызга, 71,1 млрд сом эквивалентине чейин көбөйгөн.

2025-жылдын январь – март айларында жаңыдан берилген кредиттердин жалпы көлөмү 2024-жылдын ушул мезгилине салыштырганда 51,8 пайызга көбөйүү менен 112,3 млрд сомду түзгөн. Улуттук валютада жаңыдан берилген кредиттердин көлөмү 2024-жылдын ушул мезгилине салыштырганда 60,6 пайызга, 98,5 млрд сомго чейин өскөн. Ал эми чет өлкө валютасында жаңыдан берилген кредиттердин көлөмү 8,7 пайызга, 13,7 млрд сомго чейин жогорулоо динамикасын көрсөткөн.

3.2.10-график. Коммерциялык банктар тарабынан мезгил ичинде жаңыдан берилген кредиттердин динамикасы

Чет өлкө валютасында кредиттөөнүн негизги секторлору катары «соода, коммерциялык операциялар» саналган, алардын үлүшүнө 56,2 пайыз туура келет, анда кредиттөөнүн өсүшү 2024-жылдын акырына салыштырганда 5,2 пайызды түзөт.

Ошондой эле ипотека (+22,6 пайыз) жана айыл чарбасы секторлорунда оң динамика (+18,4 пайыз) байкалган, алардын чет өлкө валютасындагы кредит портфелинин жалпы көлөмүндөгү үлүшү, тиешелүүлүгүнө жараша, 5,3 жана 1,5 пайызды түзөт.

Улуттук валютада жаңыдан берилген кредиттер боюнча орточо алынган чен январь – марте айларында 2024-жылдын ушул мезгилине салыштырганда бир аз төмөндөп (-0,6 п.п.), 19,7 пайызды түзгөн. Чет өлкө валютасында жаңыдан берилген кредиттер боюнча чен 2024-жылдын январь – март айларына салыштырганда бир аз өзгөрүү менен 8,8 пайызды түзгөн (-0,2 п.п.).

Кредиттөө рыногунун жалпы концентрациялануу көрсөткүчү I чейректин акырына карата өткөн чейректегидей эле туруктуу болуп, 0,1 деңгээлинде түптөлгөн, бул концентрациялануунун төмөн деңгээлине дал келет жана рынокто бирдей үлүштөгү он бир банктын катышуусуна эквиваленттүү. Тармактык концентрациялануу көрсөткүчү 0,29 түзгөн, бул кредиттөөнүн негизги үч секторун билдирет.

2025-жылдын I чейрегинин акырына карата кредит портфелинин сапаттык көрсөткүчү төмөнкүдөй калыптанган: кредит портфелинде мөөнөтүндө төлөнбөгөн кредиттердин үлүшү жыл башынан 1,9 пайыз деңгээлинде сакталып турган, ал эми пролонгацияланган кредиттердин салыштырма салмагы 1,9 пайызга (-0,2 п.п.) чейин азайган.

Кредит портфелинин долларлашуу деңгээли 2025-жылдын март айынын акырына карата 19,1 пайызды түзгөн (2024-жылдын декабрь айына салыштырганда -0,9 п.п.), ал эми эсептик курска корректировкалоо менен долларлашуу деңгээли 1,9 пайызга (-1,1 п.п.) чейин төмөндөгөн.

3.3. Монетардык индикаторлордун динамикасы

2025-жылдын I чейрегинде акча базасынын көлөмү 2024-жылдын IV чейрегине салыштырганда 2,3 пайызга кыскарышы байкалган. Мындай төмөндөө коммерциялык банктардын Улуттук банктын корреспонденттик эсептериндериндеги каражаттарынын 15,4 пайызга төмөндөшү жана жүгүртүүдөгү акчанын өсүш арымынын 1,6 пайыздык пунктка, (+0,5) пайызга чейин басандашы менен шартталган. Жылдык маанидеги өсүш арымы, тескерисинче, 2024-жылдын I чейрегиндеги көрсөткүчтүн төмөн базасынан улам 17,7 пайызга өсүшүн көрсөткөн.

Отчёттук мезгилде мамлекеттик башкаруу секторунун операциялары резервдик акчанын өсүшүнө терс таасирин тийгизип, аны 21,1 млрд сомго кыскарткан. Бул динамика мамлекеттик бюджеттин киреше бөлүгүнө түшүүлөрдүн анын чыгашаларынан ашып кетиши менен шартталган. Бюджеттин кирешелеринин түзүмүндө салыктык түшүүлөр басымдуу мааниге ээ болуп, алар жалпы көлөмдүн 39,3 пайызын түзгөн. Бул пайда салыгын жана мүлк салыгын (турак жай эмес имараттар, жайлар жана курулмалар) кошо алганда, каралып жаткан мезгил ичинде бир катар салык милдеттенмелерин төлөө мөөнөтүнүн келиши менен түшүндүрүлөт. Салыктык эмес кирешелердин үлүшү 36,2 пайызды түзгөн.

Акча базасынын түзүмү бир аз өзгөрүүлөр менен мүнөздөлгөн. Башка депозиттик корпорациялардын улуттук валютадагы резервдеринин үлүшү 15,7 пайызга жетүү менен 2,4 п.п. төмөндөгөн. Ошол эле учурда жүгүртүүдөгү накталай акчанын үлүшү ушундай эле көлөмгө көбөйүп, 84,3 пайызды түзгөн.

Натыйжада, акча базасынын көлөмү 2025-жылдын I чейрегинин акырына карата 286,8 млрд сом деңгээлинде түзүлгөн. Чет өлкө валютасындагы каражаттарды камтыган кеңири аныктамада акча базасы 419,8 млрд сомду түзүп, өткөн мезгилге салыштырганда 14,8 пайызга өскөн (жылдык мааниде алганда бул көрсөткүч 62,7 пайызга өскөн).

Акча топтомдорунун өсүш арымы

Отчёттук чейректе бардык акча топтомдорунун оң динамикасы белгиленген. Сандык өсүш арымы мурунку чейректен жана мурунку жылдын ушул эле мезгилиндеги көрсөткүчүнөн ашкан. Улуттук валютада которула турган депозиттердин (эсептешүү эсептериндеги жана талап боюнча төлөнүүчү эсептердеги акча каражаттарынын) 93,5 пайызга, ошондой эле улуттук валютадагы мөөнөттүү депозиттердин 36,0 пайызга жылдык олуттуу өсүшү бул динамиканын негизги факторунан болуп калган. Мындай алгылыктуу тенденция 2025-жылдын I чейрегинде байкалган макроэкономикалык факторлор менен бекемделген. Курулуш жана соода секторундагы жигердүүлүктүн өсүшү, ошондой эле негизги капиталга инвестициялардын жана орточо айлык номиналдык эмгек акынын өсүшү калктын, ошондой эле ишканалардын кирешелеринин көбөйүшүнө өбөлгө түзгөн, бул учурдагы муктаждыктар үчүн эсептешүү эсептериндеги каражаттардын жана аманаттар үчүн мөөнөттүү депозиттердин көлөмдөрүнүн өсүшүнө шарт түзгөн.

Жыйынтыгында 2025-жылдын I чейрегинин акырына карата которулган депозиттердин көлөмү 242,9 млрд сом деңгээлинде түптөлгөн, өткөн чейрекке салыштырганда 28,0 пайызга көбөйгөн (2024-жылдын IV чейрегинде өсүш 18,9 пайыз). Улуттук валютадагы мөөнөттүү депозиттер 12,7 пайызга өсүп, 105,7 млрд сомду түзгөн (мурунку мезгилдеги өсүш 10,7 пайыз).

Чет өлкө валютасындагы депозиттердин көлөмү мурдагы чейректин көрсөткүчтөрүнө салыштырганда 3,8 пайызга кыскаруу менен төмөндөөнү уланткан (2024-жылдын IV чейрегинде 2,3 пайызга бир аз көбөйүү байкалган). Мезгилдин акырына карата валюталык депозиттердин жалпы көлөмү 176,8 млрд сомду түзгөн.

Өткөн чейрекке салыштырганда акча топтомдорунун өсүш динамикасы төмөнкүдөй калыптанган:

- банктардан тышкаркы акча (M0) 7,7 млрд сомго (+3,7 пайыз) өскөн жана 213,6 млрд сомду түзгөн (жылдык мааниде өсүш 20,7 пайызды түзгөн);

- тар мааниде колдонулуучу акча (M1) 60,8 млрд сомго (+15,4 пайыз) өсүп, 456,5 млрд сомду түзгөн (жылдык мааниде өсүш 50,9 пайызды түзгөн);

- кеңири мааниде колдонулуучу акча (M2) 562,2 млрд сом деңгээлинде калыптанып, 72,8 млрд сомго же 14,9 пайызга көбөйгөн (жылдык мааниде алганда өсүш 47,8 пайызды түзгөн);

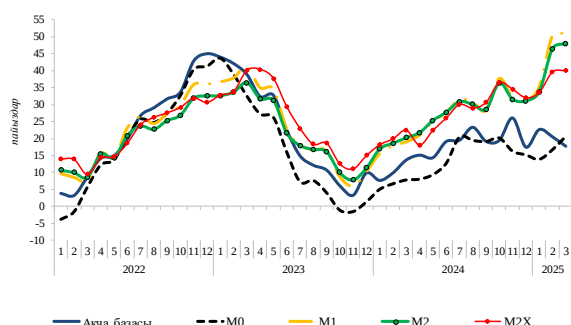
- чет өлкө валютасындагы депозиттерди камтыган, кеңири мааниде колдонулуучу акча (M2X) 65,8 млрд сомго же 9,8 пайызга өсүп, мезгилдин акырына карата 738,9 млрд сомду түзгөн (жылдык мааниде алганда өсүш 39,9 пайызды түзгөн).

M2X акча топтомунун курамындагы депозиттик базанын жалпы көлөмү жылдык мааниде алганда 49,6 пайызга өсүп, 525,4 млрд сом деңгээлинде бекитилген.

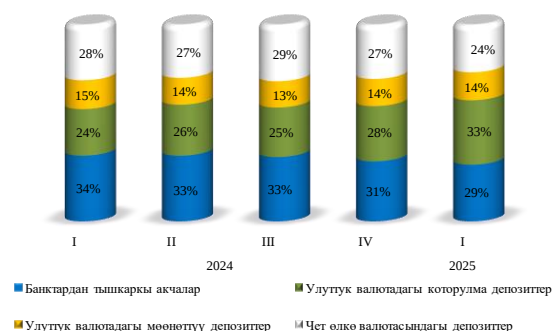
Отчёттук мезгилдин акырына карата кеңири акча массасынын түзүмү төмөнкүдөй калыптанган:

- банктардан тышкаркы акча – 28,9 пайыз;
- улуттук валютада которулуучу депозиттер – 32,9 пайыз;
- улуттук валютада мөөнөттүү депозиттер – 14,3 пайыз;
- чет өлкө валютасындагы депозиттер – 23,9 пайыз.

3.3.1-график. Акча топтомдорунун номиналдык өсүш арымы
(жылдык мааниде)

3.3.2-график. M2X кеңири акча массасынын компоненттеринин түзүмү

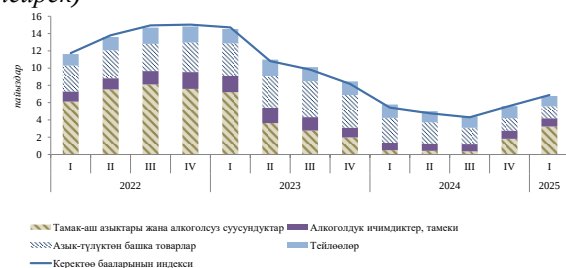

4-глава. Инфляция динамикасы

4.1. Керектөө баа индекси

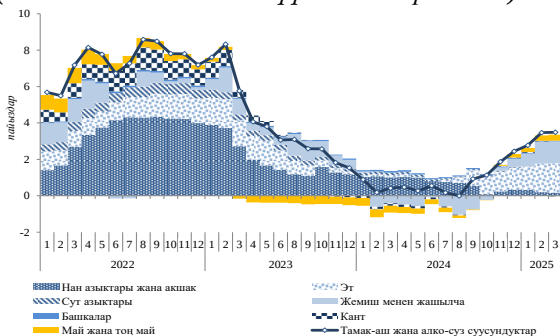
4.1.1-график. Керектөө баа индексинин динамикасы

(өткөн жылдын тиешелүү чейрегине карата чейрек)

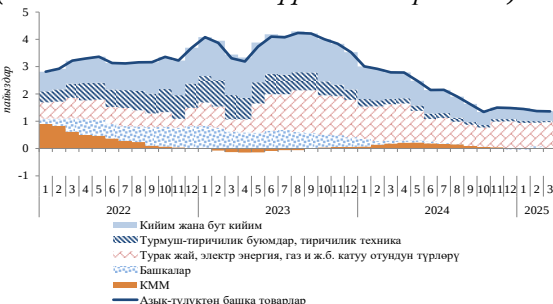
4.1.2. Азык-түлүк бааларынын КБИнин жылдык өсүшүнө салымынын динамикасы

(өткөн жылдын тиешелүү айына карата ай)

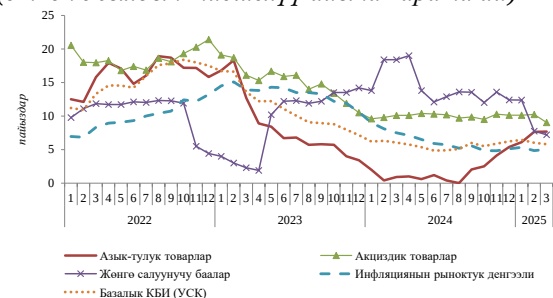
4.1.3-график. Азык-түлүктөн башка товарлардын баасынын КБИнин жылдык өсүшүнө салымынын динамикасы

(өткөн жылдын тиешелүү айына карата ай)

4.1.4-график. Товарлар топтору боюнча КБИ динамикасы

(өткөн жылдын тиешелүү айына карата ай)

2025-жылдын I чейрегинде (өткөн жылдын тиешелүү чейрегине карата чейрек) инфляциянын жылдык мааниси 6,9 пайызды (IV чейректе 5,6 пайыз) түзгөн. Чейрек ичинде инфляцияга негизги салымын азык-түлүк куржунундагы товарлардын айрым категорияларына болгон баанын сезондук өсүшү кошкон.

2025-жылдын мартында Кыргыз Республикасында инфляция жылдык мааниде алганда 6,9 пайызды түзгөн (февралда – 7,0 пайыз).

2025-жылдын мартында азык-түлүк инфляциясы жылдык мааниде 7,7 пайыз деңгээлинде калыптанган (КБИнин жылдык өсүшүнө салым 3,5 п.п. түзгөн). Отчёттук мезгилде азык-түлүк тобунун баа динамикасына негизги салымын этке жана «мөмө-жемиштер жана жашылчалар» товарлар тобуна болгон баалар кошуп келген. Жашылчалар, эт, майлар жана тоң майлар, балык сыяктуу товарлардын бул тобунда баалардын кыйла кымбатташы байкалган. Ошого карабастан март айында жашылчаларга баанын айлык өсүш арымы байкаларлык басаңдаган.

Азык-түлүктөн башка товарлар тобунда баанын жылдык өсүш арымынын басаңдашы байкалган. 2025-жылдын мартында азык-түлүктөн башка товарларга баанын жылдык өсүшү 4,7 пайыз деңгээлинде калыптанган. 2025-жылдын мартында КБИге азык-түлүктөн башка товарлардын салымы 1,4 п.п. түзгөн, бул өткөн жылдын тиешелүү айынан эки эсе төмөн болгон.

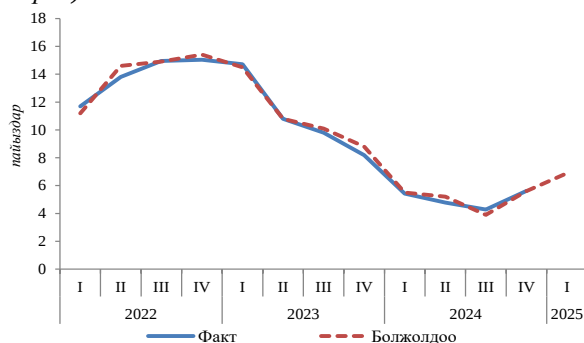
Азык-түлүктөн башка товарлардын баа динамикасына өбөлгө түзгөн башкы фактор катары кийим-кечеге жана бут кийимге баанын өсүш арымынын туруктуу басаңдашы болгон. Мында «турак жай кызматтары, суу, электр энергиясы, газ жана отундун башка түрлөрү» тобундагы жогорулатылган көрсөткүчтөр мамлекеттик тариф саясатынын чараларынан улам жогорулатылган бойдон калган.

2025-жылдын мартында акы төлөнүүчү кызмат көрсөтүүлөргө баанын өсүшү 2024-жылдын мартындагы 9,2 пайыздан кыскаруу менен жылдык мааниде 6,3 пайызда калыптанган, мында, жалпы КБИге салым 1,1 п.п түзгөн. Бул топтогу инфляция билим берүү, саламаттыкты сактоо жана эс алуу, көңүл ачуу жана маданият кызматтарына баалардын туруктуу динамикасынын натыйжасында орточо чектерде калган.

4.2. Болжолдоону факты менен салыштыруу

4.2.1-график. Керектөө баа индексинин айкын жана болжолдуу мааниси

(өткөн жылдын тиешелүү чейрегине карата чейрек)

2025-жылдын I чейрегинин жыйынтыгы боюнча инфляция деңгээлинин айкын мааниси Улуттук банк тарабынан болжолдонгон мааниге дал келген.

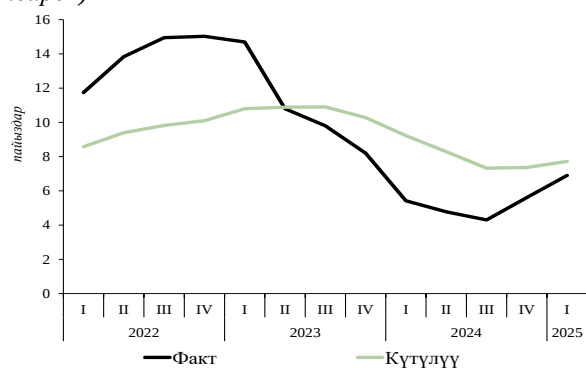
Инфляциялык күтүүлөр

2025-жылдын I чейрегинде Улуттук статистика комитетинин сурамжылоосуна ылайык, калктын инфляциялык күтүүлөрү өткөн чейректин деңгээлинде калып, салыштырмалуу жогорку деңгээлде сакталып калган (4.2.2-график). 2025-жылдын I чейрегинде ишканалардын баа күтүүлөрү 4.2.6-графикте көрсөтүлгөндөй, айкын инфляциянын деңгээлинен төмөн калыптанып, азайган.

2025-жылдын I чейрегинде калктын баа күтүүлөрү да инфляциянын айкын деңгээлинен жогору бойдон калууда. Баалардын өсүү тездигин күткөн респонденттердин үлүшү, баалардын орточо өсүшүн күткөн респонденттердин үлүшү мурунку чейрекке салыштырмалуу бир аз жогорулаган.

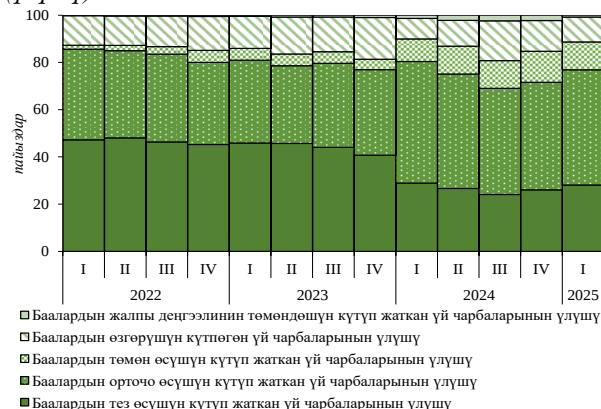
4.2.2-график. Инфляциянын айкын деңгээли, үй чарбалары тарабынан байкалган жана күтүлгөн инфляция

(өткөн жылдын тиешелүү чейрегине карата чейрек)

4.2.3-график. Үй чарбаларынын жоопторунун бөлүштүрүлүшү

(үлүшү)

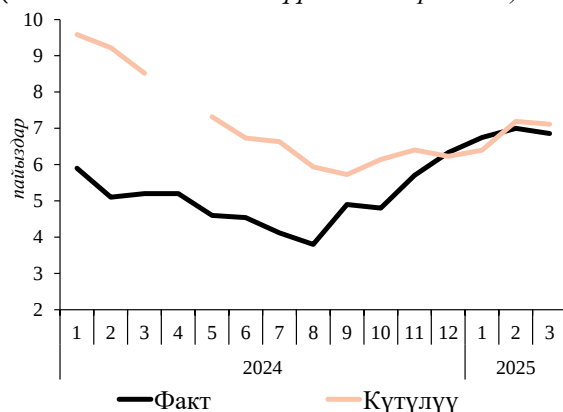

Дүйнөлүк банктын Кыргыз Республикасындагы 1500 үй чарбасынын арасында инфляция күтүүлөрү боюнча жүргүзгөн изилдөөсүнүн жыйынтыгында (4.2.4 жана

4.2.5-графиктер) 2025-жылдын I чейрегинде үй чарбаларынын баа күтүүлөрүнүн бир аз өсүшү байкалган. Бул акыркы эки чейрек ичинде айкын инфляциянын өсүш арымынын бир аз ылдамдашынан улам келип чыккан, мында, күтүлгөн жана айкын инфляция көрсөткүчүнүн жакыndoо тенденциясы байкалган. Бул да борбордук банкка болгон ишенимдин артканынан жана экономикалык агенттер тарабынан экономикалык процесстерди жакшыраак түшүнүүдөн кабар бериши мүмкүн.

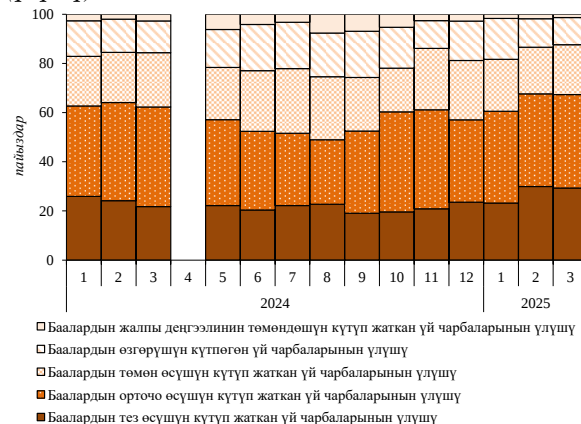
4.2.4-график. Инфляциянын айкын деңгээли, үй чарбалары тарабынан байкалган жана күтүлгөн инфляция (ДБ)

(өткөн жылдын тиешелүү айына карата ай)

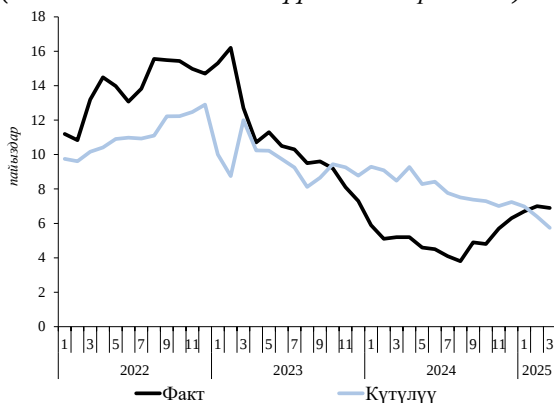
4.2.5-график. Үй чарбаларынын жоопторунун бөлүштүрүлүшү (ДБ)

(үлүшү)

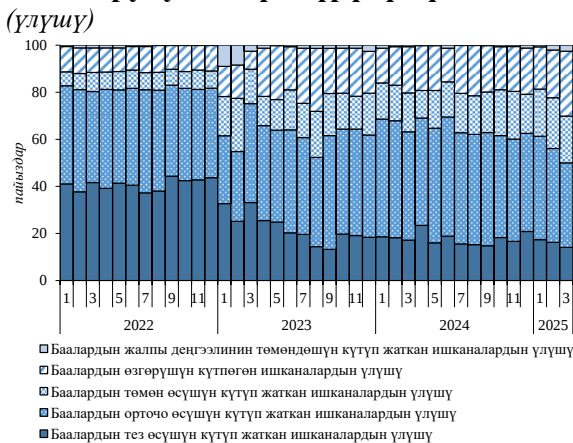

2024-жылдын экинчи жарымына чейин инфляциянын узакка созулган жана туруктуу төмөндөшүнөн улам ишканалардын инфляциялык күтүүлөрү 2025-жылдын I чейрегинде да (4.2.6-график) бир аз төмөндөшүн улантып, инфляциянын айкын маанилеринен төмөн түптөлгөн. Баалардын өсүшүнүн тездешин күткөн ишканалардын үлүшү бир аз төмөндөгөн, ошол эле учурда баалардын өзгөрүшүн күтпөгөн ишканалардын үлүшү байкаларлык көбөйгөн (4.2.7-график).

4.2.6-график. Инфляциянын айкын деңгээли, ишканалар тарабынан байкалган жана күтүлгөн инфляция (өткөн жылдын тиешелүү айына карата ай)

4.2.7-график. Ишканалардын жоопторунун бөлүштүрүлүшү (үлүшү)

5-глава. Орто мөөнөткө каралган болжолдоолор

5.1. Орто мөөнөткө каралган болжолдоолор

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы акча-кредит саясатын иштеп чыгууда моделдик эсептөөлөрдүн жана орто мөөнөттүү келечекте экономикалык өнүгүүнүн ар кандай сценарийлерин талдоонун натыйжаларына таянат. Болжолдорду түзүү учурдагы мезгилдин таасирлерин жана өбөлгөлөрүн мүмкүн болушунча эске алуу менен, дүйнөлүк изилдөө агенттиктеринин жана институттарынын эксперттик баалоолоруна жана болжолдоолоруна негизденип жүзөгө ашырылат.

2025-жылдын I чейрегинде Кыргыз Республикасында инфляциялык процесстердин бир аз ылдамдашы байкалган, бирок динамика орточо чекте орун алган. Улуттук банктын акча-кредит саясатынын салыштырмалуу катаалдыгы инфляциянын динамикасына ооздуктоочу таасирин тийгизген.

Каралып жаткан чейректе дүйнөлүк азык-түлүк рынокторунун баа конъюнктурасы (ФАО индекси) жогорулоо динамикасына ээ болгон, ал эми товардык-чийки зат рынокторундагы баа динамикасы бир аз өзгөрүлмөлүүлүк менен мүнөздөлгөн. Дүйнөлүк экономикада протекционисттик саясаттын уланышы байкалууда, бул эл аралык соодада өзгөрүүлөрдү, импортко тарифтердин жогорулашын жана алдыңкы өлкөлөрдүн ортосундагы соода талаштарын жаратышы мүмкүн. Ушундай тенденция глобалдуу берүүлөр байланышына терс таасирин тийгизиши мүмкүн.

2025-жылдын I чейрегинде Кыргыз Республикасында иш жигердүүлүгү жогорку көрсөткүчтөрдү көрсөткөн. Ички суроо-талаптын жогорулашына калктын реалдуу кирешелеринин, керектөө кредиттөөсүнүн жана жылдык мааниде өлкөгө акча которуулардын таза агылып кирүү көлөмүнүн өсүшүнүн уланып жатышы өбөлгө түзгөн.

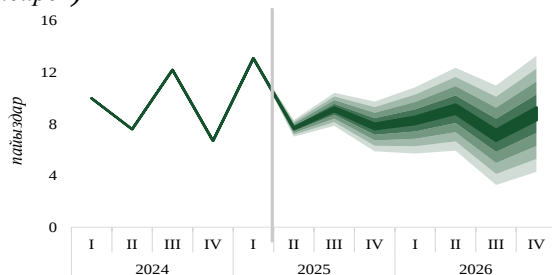
Орто мөөнөттүү болжолдоонун **базалык сценарийинде** өнүгүүнүн төмөнкүдөй тышкы экономикалык шарттары болжолдонот: соода боюнча негизги өнөктөш өлкөлөрдүн орточо экономикалык өсүшү жана дүйнөлүк товардык-чийки зат рынокторундагы бир аз алгылыктуу баа динамикасы. Экономиканын өнүгүүсүнүн ички факторлору калктын жана ишканалардын инфляциялык күтүүлөрүн орточо деңгээлде сактоону божомолдойт.

Соода боюнча өнөктөш өлкөлөрдүн экономикаларын өнүктүрүүнүн белгиленген тенденцияларын, ошондой эле орто мөөнөткө каралган келечектеги дүйнөлүк товардык-чийки зат рынокторунда баалардын динамикасын эске алуу менен 2025-2026-жылдарга Кыргыз Республикасынын негизги макроэкономикалык көрсөткүчтөрүнүн төмөнкү болжолдоосу иштелип чыккан.

Жүргүзүлгөн талдоо көрсөткөндөй, 2025-жылы Кыргызстандын экономикасынын реалдуу сектору акыркы үч жылдын орточо маанилеринин деңгээлинде өсүштү көрсөтөт.

5.1.1-график. Реалдуу ички дүң өнүмдү болжолдоо

(өткөн жылдын тиешелүү чейрегине карата чейрек)

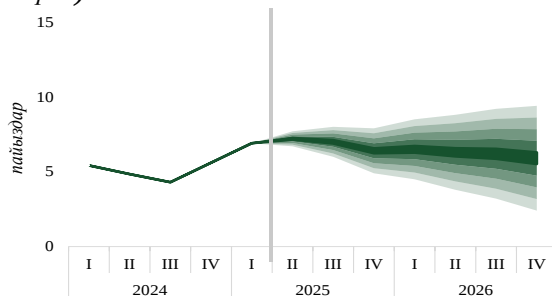
Айкын маалыматтарды жана инвестициялык жигердүүлүктү тездетүү, калктын реалдуу кирешелеринин өсүшү жана суроо-талаптын жогорулашы сыяктуу факторлорду эске алган жаңыланган болжолдоого ылайык, 2025-жыл жыйынтыгы боюнча ИДӨнүн реалдуу өсүшү 8,5-9,0 пайызга жакын көрсөткүчтү түзгөн. Бул өсүш иштеп чыгаруу өнөр жайы, дүң жана чекене соода, ошондой эле фискалдык саясаттын чараларынан жана ишкердик субъекттеринин байкалган

жигердүү ишинен улам ишенимдүү өсүштү көрсөткөн курулуш сектору тарабынан колдоого алынат.

2026-жылы реалдуу ИДӨнүн өсүш арымы 6,1 пайыз деңгээлинде белгилениши күтүлүүдө.

5.1.2-график. Инфляцияны болжолдоо

(өткөн жылдын тиешелүү чейрегине карата чейрек)

Ички рыноктун учурдагы түзүлгөн тенденцияларында жана соода боюнча негизги өнөктөш өлкөлөрдө экономикалык конъюнктуранын өзгөрүшүндө орточо жылдык инфляция жана жылдык маанидеги инфляция 2025-жылдын акырына карата белгиленген максаттуу көрсөткүчтүн чегинде (5-7 пайыз) күтүлүүдө.

Мында, инфляция жогорку экономикалык жигердүүлүк жана керектөө кредиттөөсүнүн өсүшү менен шартталган.

Мындан тышкары, инфляциянын азык-түлүк жагында тобокелдиктер сакталууда. БУУнун Азык-түлүк жана айыл чарба уюмунун (ФАО) маалыматына ылайык азык-түлүктүн дүйнөлүк баасы берүүлөрдүн туруксуздугу жана аба ырайынын жагымсыз шарттары сыяктуу глобалдуу факторлордон улам жогору бойдон калышы мүмкүн. Мамлекеттик тариф саясатын ишке ашыруунун натыйжасында турак жай-коммуналдык кызмат көрсөтүүлөргө баалардын жогорулашынын эсебинен инфляцияга карата ички басымдын күчөшү күтүлүүдө. Экономиканын ар кандай секторлорунда мамлекеттик жана жеке долбоорлордун ишке ашырылышы, ошондой эле жалпы төлөөгө жөндөмдүү суроо-талаптын өсүшү аркылуу инфляциянын жогорку динамикасына өбөлгө түзө алат.

Муну менен катар эле, өткөн жылы байкалган билим берүү кызматтарынын баасынын жогорулашынан бааларга мүмкүн болгон таасирди эске алуу зарыл. Мында Кыргызстандын калкынын жана ишканаларынын инфляциялык күтүүлөрү инфляцияга орточо салым кошо алат.

2026-жыл жыйынтыгы боюнча инфляциянын мааниси жылдык эсептөөдө орто мөөнөттүү максаттуу диапазондун чегинде күтүлүүдө. Инфляциялык басымдын негизги себептери катары региондун өлкөлөрүндө инфляциянын тездеши, суроо-талаптын жогорулашы, дүйнөлүк азык-түлүк жана мунай продукттары рынокторунда баалардын өзгөрүшү, экономикалык агенттердин орточо инфляциялык күтүүлөрү сыяктуу факторлор болушу мүмкүн.

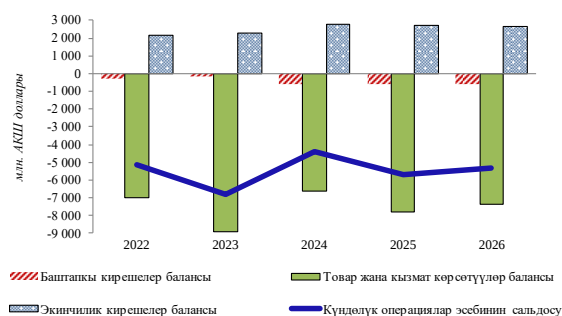
2025-2026-жылдарга төлөм теңдемин болжолдоо¹

Айкын мезгилдин маалыматтары жана Кыргыз Республикасынын соода боюнча өнөктөш өлкөлөрдүн өнүгүүсүнүн такталган баштапкы шарттарында 2025-жылга карата болжолдуу горизонт негизделет. Ошону менен бирге тышкы сектордогу белгисиздиктин жогорку даражасы сакталууда.

Базалык сценарийге ылайык төлөм теңдеминин күндөлүк эсеби 2025-жылы терс аймакта (ИДӨгө карата (-) 28,4 пайыз деңгээлинде) сакталат. Тартыштыктын 2024-жылга салыштырмалуу көбөйүшү, товарларды жана кызмат көрсөтүүлөрдү керектөөнүн жогорку деңгээлинин сакталышы, тике чет өлкөлүк инвесторлорго инвестициялык кирешелер боюнча төлөөлөрдүн бир аз өсүшү жана экинчилик кирешелер эсебинин балансынын кыскарышы менен шартталат.

¹ Болжолдоо Улуттук банктын айкын мезгилде колдонулган кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен түзүлгөн.

5.1.3-график. Күндөлүк операциялар эсеби боюнча болжолдуу маалыматтар (млн АКШ доллары)

Экспорттун жана импорттун болжолдоо планын түзүүдө мурдагыдай эле регион боюнча сооданын күтүлүүчү шарттары, азык-түлүккө жана энергоресурстарга дүйнөлүк баалар, ошондой эле Кыргыз Республикасы тарабынан алтынды экспортоосу эске алынган.

2025-жылга каралган болжолдуу траекторияга ылайык товарлардын экспорту 2024-жылдын деңгээлинен 31,6 пайызга төмөн түптөлөт (2024-жылдагы жогорку көрсөткүчтөр ошол эле жылдын IV чейрегинде монетардык

эмес алтындын экспорттук берүү көлөмүнүн 2,5 эсеге тез өсүшү менен калыптанган). Болжолдоолорго ылайык импорттук берүүлөр жетишерлик жогорку деңгээлде сакталат. Ошол эле учурда берүү көлөмүнүн кыскарышы күтүлүүдө (импорттун 2024-жылга салыштырмалуу 2,8 пайызга төмөндөшү болжолдонууда). Импорттун түзүмү негизинен керектөө багытындагы товарлардан, аралык товарлардан жана энергия продукцияларынан турат.

Мурдагы болжолдоо раундга салыштырганда экинчилик кирешелердин балансын болжолдоо айкын мезгилдин маалыматтарын жана эмгек мигранттарынын реципиент өлкөлөрүндө түптөлгөн макроэкономикалык шарттарды талдоону эске алуу менен бир аз жакшыртуу жагына кайра каралып чыккан. Жаңыланган болжолдоодо «иштеп жаткандардын акча которуулары» статьясы боюнча агылып кирүүлөрдүн 1,7 пайызга кыскарышынын жана мамлекеттик башкаруу секторуна каражаттардын агылып кирүүсүнүн өткөн жылдын көрсөткүчүнө салыштырмалуу 64,4 пайызга азайышынын эсебинен экинчилик кирешелердин өсүш арымы бир аз терс аймакка которула тургандыгы күтүлүүдө. Ошол эле учурда кызмат көрсөтүүлөрдүн балансы кызмат көрсөтүүлөрдүн импортунун алардын экспортуна үстөмдүк кылышынын натыйжасында терс сальдо менен түзүлөт. Кызмат көрсөтүүлөр импортунун негизги драйверлери катары биринчи кезекте «транспорттук кызмат көрсөтүүлөр» жана «башка кызмат көрсөтүүлөр» болот.

Күндөлүк операциялар эсебинин күтүлүп жаткан тартыштыгы финансылык эсеп тарабынан ордун жабуунун олуттуу көлөмү менен толтурулат. Адаттагыдай эле, башка жана тике чет өлкө инвестициялары финансылык капиталдын агылып кирүүсүнүн артыкчылыктуу булагы болуп калат деп күтүлүүдө.

2025-жылы экономиканын тышкы секторун өнүктүрүүнүн кайра каралган болжолдоосу 2026-жылга күтүүлөрдүн кийинки векторун калыптаган.

Күндөлүк операциялар эсебинин балансынын тартыштыгы 2026-жылы пассивдүү соода балансынын жакшырышына жана баштапкы кирешелердин терс сальдосуна, ошондой эле кызмат көрсөтүүлөрдүн балансынын күтүлгөн профицитине байланыштуу бир катар факторлордун таасири алдында ИДӨгө карата 24,0 пайыз деңгээлинде түптөлөт. Улуттук банктын баа берүүлөрүнө ылайык, экспорттун 6,6 пайызга көбөйүшү жана импорттун 0,9 пайызга кыскарышы соода балансынын терс сальдосун бир аз жакшыртат (2025-жылга салыштырганда 4,2 пайыз деңгээлинде). Экинчилик кирешелер балансынын «иштеп жаткандардын акча которуулары» статьясы боюнча агылып кирүүлөрдүн көлөмү 2025-жылдын деңгээлине салыштырганда 1,3 пайызга төмөндөшү болжолдонууда.

Ошол эле учурда 2026-жылы финансылык эсеп боюнча чет өлкө капиталынын жетишсиз көлөмдө агылып кирүү тобокелдиги сакталууда, бул Улуттук банктын эл аралык резервдеринин эсебинен кошумча каржылоону талап кылышы мүмкүн.

Капиталдын түшүү көлөмүнүн олуттуу бөлүгү жеке секторго башка инвестициялардын жана тике чет өлкө инвестицияларынын эсебинен камсыз кылынышы күтүлүүдө.

Кыргыз Республикасынын 2025-2026-жылдарга каралган төлөм теңдеминин иштелип чыккан болжолдоосунда төмөнкү тобокелдиктердин орун алышы сакталууда:

- геосаясий абалдын жогорку деңгээлде белгисиздиги;
- тарифтик согуштардын күчөшүнүн негизинде дүйнөлүк экономиканы өнүктүрүү арымынын басаңдашы;
- соода боюнча негизги өнөктөш өлкөлөрдө алмашуу курсунун өзгөрүлмөлүүлүгү;
- жеке сектордун карыздык милдеттенмелеринин өсүшү.

1-тиркеме. Негизги макроэкономикалык көрсөткүчтөр

(эгерде башкасы көрсөтүлбөсө, өткөн жылдын тиешелүү чейрегине карата чейрек)

Көрсөткүчтөрдүн аталышы	Өлчөө бирдиги	2022				2023				2024				2025
		I ч.	II ч.	III ч.	IV ч.	I ч.	II ч.	III ч.	IV ч.	I ч.	II ч.	III ч.	IV ч.	I ч.
1. Суроо-талап жана сунуш ¹ (эгерде башкасы көрсөтүлбөсө, реалдуу өсүш арымы)														
Номиналдык ИДӨ, чейрек ичинде	млн сом	168 137,2	227 481,2	292 245,0	332 881,2	231 249,5	292 877,7	375 903,3	433 699,5	268 280,3	324 121,0	436 047,7	494 786,8	329 126,5
ИДӨ	%	3,4	8,3	8,2	13,2	8,1	4,9	7,4	13,7	10,0	7,6	12,2	6,7	13,1
Ички керектөө	%	17,5	7,8	13,3	19,3	17,6	38,3	5,0	9,5	18,0	6,4	7,6	15,5	
Инвестициялар	%	-9,9	249,0	68,4	10,9	60,0	-22,5	31,2	45,4	14,3	23,0	-34,3	-8,3	
Таза экспорт	%	39,3	384,7	84,2	28,5	130,6	95,8	71,0	59,2	45,3	-7,8	-59,2	-22,3	
ИДӨнүн өндүрүсү:														
Айыл чарба	%	1,5	3,9	8,0	10,8	5,9	-0,8	-1,2	3,5	2,1	6,9	7,7	4,8	2,5
Өнөр жай	%	8,2	22,8	20,2	1,8	10,9	-5,2	1,6	12,3	4,7	-1,6	9,2	8,6	16,0
Курулуш	%	-1,4	5,2	-1,0	19,1	2,2	16,4	19,0	30,4	51,1	38,3	25,8	3,8	69,0
Кызмат көрсөтүү	%	1,8	4,6	3,7	8,9	4,8	3,4	4,4	5,2	5,2	3,8	7,0	7,7	5,8
анын ичинде соода жүргүзүү	%	2,7	5,3	6,9	10,5	5,8	6,0	8,0	10,3	8,7	7,6	13,0	7,9	8,7
2. Баалар ²														
Керектөө баа индекси (КБИ)	%	111,7	113,8	115,0	115,0	114,7	110,8	109,8	108,2	105,4	104,8	104,3	105,6	106,9
Керектөө баа индекси (КБИ), мезгилдин акырына карата жылдык мааниде	%	113,2	113,1	115,5	114,7	112,7	110,5	109,6	107,3	105,2	104,5	104,9	106,3	106,9
Базалык КБИ	%	111,8	114,4	117,4	118,0	115,6	111,8	109,3	108,0	106,2	105,3	105,3	105,9	106,1
КБИ, товарлар жана кызмат көрсөтүүлөрдүн негизги топтору боюнча:														
Азык-түлүк товарлары	%	113,5	116,6	117,9	116,7	115,9	108,0	106,1	104,3	101,1	101,0	100,8	104,0	107,1
Азык-түлүктөн башка товарлар	%	110,3	111,2	110,9	111,8	121,9	120,5	117,9	113,1	109,8	109,5	109,8	111,0	111,0
Алкооголдук ичимдиктер, тамеки	%	113,6	114,9	117,8	122,5	112,9	112,7	114,4	113,1	110,0	108,5	106,5	105,0	104,8
Тейлөө	%	107,9	109,0	111,1	111,0	109,9	111,2	109,6	109,3	109,1	107,7	107,8	108,2	107,0
КБИ, мүнөздөмөсү боюнча классификациялоо:														
Активдик товарлар	%	118,8	117,5	117,9	120,3	117,9	116,0	114,9	111,9	109,8	110,3	109,9	110,0	109,8
Жонго салынуучу баа	%	110,9	111,9	112,2	107,0	103,1	108,1	112,1	113,8	116,9	114,8	113,3	112,7	109,1
Инфляциянын рыноктук деңгээли	%	107,4	109,1	110,4	112,6	114,5	114,1	113,4	111,6	108,2	106,5	105,5	104,9	105,1
3. Тышкы сектор ³ (ИДӨ карата пайыздарда)														
Соода балансы	ИДӨго карата %	-34,4	-45,9	-56,5	-56,6	-56,9	-58,2	-55,1	-54,7	-58,5	-57,5	-47,9	-37,0	-32,8
Күндөлүк операциялар эсеби	ИДӨго карата %	-18,2	-32,1	-43,1	-42,1	-42,3	-44,6	-44,7	-45,0	-49,6	-47,3	-35,5	-25,2	-19,9
Товарлар жана кызмат көрс. экспорт	ИДӨго карата %	34,7	28,2	26,6	29,7	31,1	32,4	34,5	36,4	37,1	39,4	44,0	46,9	45,2
Товарлар жана кызмат көрс. импорт	ИДӨго карата %	71,5	76,1	84,8	87,2	88,5	92,4	92,6	95,4	100,9	100,5	93,7	84,5	78,0
4. АКШ долларынын алмашуу курсу, бир мезгилдин акырына карата														
	сом	83,3090	79,5000	80,1829	85,6800	87,4200	87,2267	88,7100	89,0853	89,4708	86,4454	84,2000	87,0000	86,4000
5. Монетардык сектор (эгерде башкасы көрсөтүлбөсө, өсүш арымы)														
Улуттук банктын эсептик чен, мезгилдин акырына карата	%	14,00	14,00	14,00	13,00	13,00	13,00	13,00	13,00	13,00	9,00	9,00	9,00	9,00
"Овернай" депозити боюнча чен, мезгилдин акырына карата	%	12,00	12,00	12,00	10,00	10,00	11,00	11,00	11,00	11,00	5,00	4,00	4,00	4,00
"Овернай" кредити боюнча чен, мезгилдин акырына карата	%	16,00	16,00	16,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	11,00	11,00	11,00	11,00
Банктар аралык кредит рыногундагы орточо алынган пайыздык чендер, чейрек ичинде	%	8,85	14,66	13,00	11,99	10,52	11,29	11,64	12,11	11,71	9,12	5,22	4,07	4,08
анын ичинде:														
РЕПО бүтүмдөрү боюнча	%	8,85	14,66	13,00	11,99	10,52	11,29	11,64	12,11	11,71	9,12	5,22	4,07	4,08
улуттук валютада кредиттер боюнча	%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
чет өлкө валютасында кредиттер боюнча	%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7 күндүк нота боюнча орточо салмактанып алынган кирешелүүлүк, мезгилдин акырына карата	%	11,86	13,11	12,82	11,41	10,35	11,57	11,86	11,95	11,95	5,91	3,44	3,43	3,43
14 күндүк нота боюнча орточо салмактанып алынган кирешелүүлүк, мезгилдин акырына карата	%	11,45	13,57	13,11	12,17	11,27	11,82	12,01	12,01	-	-	-	-	-
28 күндүк нота боюнча орточо салмактанып алынган кирешелүүлүк, мезгилдин акырына карата	%	11,09	13,82	13,46	12,57	12,37	12,16	12,11	12,08	12,09	5,14	3,59	-	-
91 күндүк нота боюнча орточо салмактанып алынган кирешелүүлүк, мезгилдин акырына карата	%	8,79	-	15,19	13,81	13,52	13,98	13,88	13,78	13,96	11,22	-	-	-
182 күндүк нота боюнча орточо салмактанып алынган кирешелүүлүк, мезгилдин акырына карата	%	-	-	-	-	-	14,67	14,79	14,90	14,74	12,13	-	-	-
Акча базасы	%	8,8	19,8	31,7	44,9	38,8	22,5	10,8	9,9	13,7	19,1	19,2	17,5	17,7
Банктардан тышкаркы акчалар (M0)	%	5,7	20,5	27,5	41,3	32,5	16,0	4,0	1,3	7,8	12,7	19,1	15,2	20,7
Акча топтому (M1)	%	7,4	23,1	27,3	36,1	41,2	22,7	16,4	10,2	19,0	27,8	28,2	30,9	50,9
"Тар" мааниде колдонулуучу акча массасы (M2)	%	8,6	20,8	25,3	32,5	36,5	21,6	16,2	11,4	20,3	27,7	28,6	31,0	47,8
Акча массасы (M2X)	%	9,5	18,6	27,5	30,6	40,0	29,4	18,7	15,0	22,4	26,0	30,6	31,9	39,9

^{1/} Улуттук Статистика Комитетинин маалыматы боюнча Кыргыз Республикасынын Улуттук Банктын эсептик көрсөткүчтөрү

^{2/} Булагы: Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети

^{3/} Коэффициенттер акыркы 4 чейректи камтыган жылдык маалыматтардын негизинде эсептелет. 2025-жылдын I ч. үчүн алдын ала алынган маалыматтар.

2-тиркеме. Глоссарий

Базалык инфляция – бул, баанын кыска мөөнөттүү, түзүмдүк жана сезондук өзгөрүүлөрүн эске албаган инфляция: инфляция көрсөткүчүн эсептөөдөн сезондук, тышкы факторлор жана административдик белгиленген тарифтер менен шартталган товарларга баанын өсүшү алынып салынат.

Мамлекеттик казына векселдери (МКВ) – Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги тарабынан чыгарылган кыска мөөнөттүү (3, 6 жана 12 айлык) дисконттук мамлекеттик баалуу кагаздары. МКВ Улуттук банк тарабынан өткөрүлгөн аукциондор аркылуу жума сайын жайгаштырылат. Аукциондорго тике катышуучулар катышуу укугуна ээ. Юридикалык жактар сыяктуу эле, жеке адамдар да Кыргыз Республикасынын МКВ ээси боло алышат. Чет өлкө инвесторлорунун МКВ рыногуна кирүү мүмкүнчүлүгү чектелген эмес. МКВнын экинчилик рыногундагы бүтүмдөр Улуттук банктын автоматташтырылган тоорук системасы аркылуу жүзөгө ашырылат, ал катышуучуларга өз жумуш ордуларынан МКВны сатып алуу/сатуу боюнча операцияларды ишке ашырууга мүмкүнчүлүк берет.

Мамлекеттик казына облигациялары (МКО) – Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги тарабынан чыгарылган, пайыздык кирешеси (купон) менен, ошондой эле жүгүртүү мөөнөтү бир жылдан жогору болгон узак мөөнөттүү мамлекеттик баалуу кагаздары. Улуттук банк МКОнун чыгарылышын тейлөө боюнча башкы агент болуп саналат.

М2Х акча топтомуна камтылган депозиттер – жеке адамдардын жана юридикалык жактардын депозиттери, ошондой эле башка финансы-кредит уюмдарынын депозиттери, мында мамлекеттик башкаруу органдарынын жана резидент эместердин депозиттери алынып салынат.

Акча базасы – Улуттук банктын жүгүртүүгө чыгарылган нак акча боюнча милдеттенмеси жана Улуттук банктын башка депозиттик корпорациялар алдындагы улуттук валютадагы милдеттенмеси.

Акча топтому – ликвиддүүлүк деңгээли боюнча классификацияланган акча массасы: М0; М1; М2; М2Х.

М0 – банктардан тышкаркы нак акча.

М1 – М0 + резиденттердин улуттук валютадагы которулма депозиттери.

М2 – М1 + резиденттердин улуттук валютадагы мөөнөттүү депозиттери.

М2Х – М2 + резиденттердин чет өлкө валютасындагы эсептешүү (күндөлүк) эсептери жана депозиттери.

Долларлашуу – өзүнүн улуттук валютасына ээ өлкөнүн ички акча жүгүртүүсүндө АКШ долларынын кеңири колдонулушу.

Башка депозиттик корпорациялар – борбордук банктан башка, бардык финансылык корпорациялар-резиденттер, финансылык ортомчулук алардын ишинин негизги түрү болуп саналат жана алар кеңири мааниде колдонулуучу акча массасынын (М2Х) улуттук аныктамасында камтылган милдеттенмелерди чыгарышат.

Керектөө баа индекси (КБИ) – керектөөчү тарабынан өндүрүштүк эмес максатта сатылып алынган товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр топтомунун наркынын өзгөрүүсү чагылдырылат. Бул көрсөткүч инфляцияны өлчөө ыкмаларынын бири болуп саналат, ал калк тарабынан керектелген негизги товарлар куржунунун баасына салыштырууга негизделген

жана чогуу алгандагы керектөөдө бул товарлардын салыштырма салмагына ылайык салмактанып алынган.

Core CPI индекси – бул азык-түлүк товарларына, электр энергиясына, газга жана отундун башка түрлөрүнө карата наркты эске алуусуз баалар.

Инфляция - белгилүү бир убакыт аралыгында баалардын жалпы деңгээлинин өсүш тенденциясы, ал товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр куржунунун үй чарбаларынын керектөө чыгашаларынын түзүмүндө салмактанып алынган наркын эсептөөнүн негизинде өлчөнөт. Кыргыз Республикасында инфляция деңгээлин мүнөздөгөн көрсөткүч болуп керектөө баа индекси саналат.

Ноталар – бул Улуттук банк тарабынан жүгүртүүгө чыгарылган дисконттук баалуу кагаздар. Улуттук банктын Акча-кредиттик жөнгө салуу комитетинин чечими боюнча, ноталар 7 күндөн 364 күнгө чейинки мөөнөткө чыгарылат. Ноталар боюнча максималдуу кирешелүүлүк аукцион өткөрүлгөн күнгө карата аныкталган эсептик ченге барабар өлчөмдө белгиленет.

Репо шарттарындагы операция – келечекте белгилүү бир күнү, алдын ала макулдашылган баада кайра сатуу/сатып алуу милдеттенмеси менен экинчилик рыногунда мамлекеттик баалуу кагаздарды сатып алуу/сатуу операциясы.

Төлөм теңдеми – резиденттер жана резидент эместер ортосунда белгилүү бир мезгил ичинде ишке ашырылган экономикалык операциялардын суммардык түрүн чагылдырган отчет.

Төлөм теңдеминин сальдосу – чет өлкөлөрдөн түшүүлөр менен чет өлкөлөргө төлөмдөр ортосунда келип чыккан айырма.

Соода балансынын сальдосу – экспорт жана импорт наркы ортосунда келип чыккан айырма.

Акча-кредит саясатынын трансмиссиялык механизми – акча-кредит саясаты чөйрөсүндөгү чечимдердин баа динамикасына пайыздык, валюталык, кредиттик жана байланыш каналдары аркылуу таасир этүү процессин мүнөздөгөн өткөрүп берүү механизми.

Эсептик чен – борбордук банк тарабынан белгилене турган пайыздык ченди билдирген жана экономиканын акча ресурсунун баштапкы багыты катары кызмат кылган акча-кредит саясатынын инструменти.

Финансылык эсеп – төлөм теңдеминин жалпы тең салмактуулугун камсыз кылууга каралган тең салмактоочу статья, айрыкча күндөлүк операциялар эсеби. Резиденттер менен резидент эместердин ортосундагы финансылык активдерди сатып алууга жана милдеттенмелерди кабыл алууга байланыштуу операцияларды чагылдырат. Тике инвестицияларды, портфельдик инвестицияларды, башка инвестицияларды жана резервдик активдерди камтыган функционалдык категориялардан турат.

3-тиркеме. Кыскартылган сөздөрдүн тизмеси

АКШ	Америка Кошмо Штаттары
Борбордук казыналык	Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин Борбордук казыналыгы
ЕАЭБ	Евразия экономикалык бирлиги
ЕБРР	Европа реконструкциялоо жана өнүктүрүү банкы
ЖАК	жабык акционердик коом
ИДӨ	ички дүң өнүмү
КММ	күйүүчү-майлоочу материалдар
КБИ	керектөө баа индекси (Consumer price index, CPI)
КЭР	Кытай Эл Республикасы
КФБ	Кыргыз фондулук биржасы
КНС	кошумча нарк салыгы
МКВ	мамлекеттик казына вексели
МКО	мамлекеттик казына облигациясы
МБК	мамлекеттик баалуу кагаздар
МБKR	Кредиттик ресурстардын банктар аралык рыногу
НЭАК	номиналдуу эффективдүү алмашуу курсу
ОПЕК +	Мунайды экспорттоочу өлкөлөр уюму
РЭАК	реалдуу эффективдүү алмашуу курсу
Улуттук банк	Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы
УСК КР	Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети
ФАО	БУУнун Азык-түлүк жана айыл чарба уюму (Food and Agriculture Organization, FAO)
ФОВ	Экспорттоочу өлкөнүн чек арасындагы баа (Free on Board)
ФРС	Федералдык резерв системасы
ЭВФ	Эл аралык валюта фонду
PCE	жеке керектөөгө чыгымдардын баа индекси (Personal Consumption Expenditures Price Index)